МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»	**«До захисту допущено»**
Директор інституту	Завідувач кафедри
_____ Олег ШЕРЕМЕТ	_____ Лада ШІРІНЯН
(підпис) (ім'я та прізвище)	(підпис) (ім'я та прізвище)
«___» _____ 2022 р.	«___» _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

зі спеціальності ___072 «Фінанси, банківська справа та страхування»_____
(код і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми _Фінанси, банківська справа та страхування__
на тему: **___Прогнозування фінансового стану банку_____**

Виконав: здобувач _2_ курсу, групи _4М__
____Романюк Юлія Юріївна_____ _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник: __Чернелевська Олена Леонідівна_ _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _Олена Безпалько_____ _____
(ім'я та прізвище) (підпис)

Я, як здобувачка Національного університету харчових технологій, розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я, не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувачка _____
(підпис)

Київ – 2022р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) ____навчально-науковий інститут економіки і управління_
Кафедра _____фінансів_____
Освітній ступінь _____магістр_____
Спеціальність __072 «фінанси, банківська справа та страхування»_____
(Шифр і назва)
Освітньо-професійна програма _Фінанси, банківська справа та страхування
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _фінансів__

_____/Лада ШІРІНЯН/
«____» _____2021 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

_____Романюк Юлія Юріївна_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи __Оптимізація структури кредитного портфеля банківської установи_____
керівник проекту (роботи)__Чернелевська О.Л., професор, д.е.н._____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом закладу вищої освіти від «26» _жовтня 2021 р. №_842-КС
2. Строк подання здобувачем роботи __27 січня 2022 р._____
3. Вихідні дані до роботи монографії, підручники, навчальні посібники, статті вітчизняних і зарубіжних вчених, періодичні видання, статистичні данні банків, фінансова звітність банківської установи_____
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)_____
____Розділ 1. Теоретичні основи кредитного портфеля банківської установи___
___Розділ 2. Загальна характеристика та аналіз кредитного портфеля АТ «ОТП БАНК»_____
___Розділ 3. Оптимізація структури кредитного портфеля банківської установи_____
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)_____
_табл. 1. Етапи прогнозування фінансового стану банку, табл. 2. Місце АТ «ОТП Банк» у банківській системі України, табл. 3. Динаміка доходів АТ «ОТП Банк», табл. 4. Динаміка витрат АТ «ОТП Банк», табл. 5. Показники фінансової стійкості АТ «ОТП Банк», табл. 6. Показники оцінки економічного потенціалу і ділової активності АТ «ОТП Банк», табл. 7. Вплив стану економіки на вартість чистих активів АТ «ОТП Банк», табл. 8. Показники АТ «ОТП Банк»,

необхідні для побудови функції прогнозу, тис грн, табл. 9. Показники АТ «ОТП Банк», необхідні для побудови функції прогнозу, тис грн, табл. 10. Показники, необхідні для побудови функції прогнозу активів АТ «ОТП Банк» на основі методу простої екстраполяції, табл. 11. Прогноз майбутнього значення активів АТ «ОТП Банк» на основі методу простої екстраполяції, табл. 12. Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства АТ «ОТП Банк».

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Чернелевська О.Л.		
II	Чернелевська О.Л.		
III	Чернелевська О.Л.		

7. Дата видачі завдання 26 жовтня 2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 13.10.2021	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 09.11.2021	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 30.11.2021	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 21.12.2021	
5	Оформлення роботи і подання керівникові для проходження попереднього захисту	до 28.12.2021	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	24.01.2022	
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи після попереднього захисту та перевірки на плагіат, узгодження змісту доповіді та презентації з керівником, отримання відзивів на роботу	до 27.01.2022	
8	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	03.02.2022	

Здобувач _____ Романюк Ю. Ю.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Чернелевська О.Л.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Романюк Ю. Ю. «Прогнозування фінансового стану банку».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 –Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2022.

Кваліфікаційна робота присвячена розв'язанню теоретичних, методичних та практичних проблем прогнозування фінансового стану банку.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаної літератури і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито сутність прогнозування фінансового стану банку, його класифікація, моделі та підходи прогнозування фінансового стану банку.

Другий розділ присвячено аналізу фінансового стану АТ «ОТП Банк» та оцінці впливу факторів на діяльність АТ «ОТП Банк».

У третьому розділі обґрунтовано перспективи вдосконалення прогнозування фінансового стану у діяльність банку, а також оцінено ймовірності банкрутства банку.

Ключові слова: *банк, фінансовий стан банку, банкрутство банку, математична модель, прогнозування фінансового стану банку.*

SUMMARY

Romaniuk Yu. "Forecasting the financial condition of the bank."

Qualification work for the degree of "Master" in the specialty 072 - Finance, Banking Insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2022.

Thesis is devoted to solving theoretical, methodological and practical problems of forecasting the financial condition of the bank.

The work consists of an introduction, three chapters, conclusions, list of references and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the objectives of the study.

The first section reveals the essence of forecasting the financial condition of the bank, its classification, models and approaches to forecasting the financial condition of the bank.

The second section is devoted to the analysis of the financial condition of OTP Bank and the assessment of the impact of factors on the activities of OTP Bank.

The third section substantiates the prospects for improving the forecasting of the financial condition of the bank, as well as assesses the probability of bankruptcy of the bank.

Keywords: *bank, financial condition of the bank, bank bankruptcy, mathematical model, forecasting the financial condition of the bank.*

ЗМІСТ

ВСТУП…… 6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ …….. 8
1.1. Сутність прогнозування фінансового стану банку …… 8
1.2. Моделі прогнозування фінансового стану банку ……..……... 16
1.3. Підходи до прогнозування ймовірності банкрутства банків …… 23
Висновки до розділу 1…….……... 28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АТ «ОТП БАНК»……. 30
2.1. Загальна характеристика АТ «ОТП Банк»……. 30
2.2. Оцінка фінансового стану АТ «ОТП Банк»…….…. 39
2.3. Оцінка впливу факторів на діяльність АТ «ОТП Банк»……... 47
Висновки до розділу 2…….....…… 60
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ…….. 62
3.1. Прогнозування фінансового стану АТ «ОТП Банк»……. 62
3.2. Удосконалення прогнозування з метою покращення управління банком …….. 70
3.3. Оцінка та прогнозування ймовірності банкрутства банку……... 78
Висновки до розділу 3…….…...… 85
ВИСНОВКИ…….....… 87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……... 90
ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. Загострення конкурентної боротьби в банківському секторі України, зниження темпів приросту обсягів фінансових ресурсів через коронавірусну кризу, зменшення рівня доходів і, відповідно, збільшення витрат обумовлюють необхідність підвищення ефективності системи управління банківською діяльністю та її обов'язкового елемента – фінансового прогнозування.

Фінансове планування та прогнозування є основою фінансового управління банком, яка дозволяє з урахуванням специфіки конкретного етапу розвитку визначити мету його діяльності та обґрунтувати можливі шляхи її досягнення, враховуючи наявні і потенційно можливі фінансові ресурси.

Значний внесок у розвиток теоретико-методичних положень щодо прогнозування фінансового стану банку здійснили О.Г. Біла, О.В. Васюренко, Н. І. Костіна, О. В. Кот, С. К. Реверчук, О. С. Іршак та ін., заклавши основи наукового обгрунтування прогнозування фінансового стану банку. Методичне обґрунтування прогнозування фінансового стану банку та ймовірності його банкрутства відображено у працях І. Г. Аберніхіної, О. А. Комісаренко, В. П. Мартиненка, М. Г. Медведєва, О. А. Ніколаєва, К. А. Фоменко, А. В. Череп та ін. Однак недостатньо вирішеними залишаються питання прогнозування фінансового стану банку за допомогою новітніх інструментів фінансового менеджменту.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних положень та розроблення практичних рекомендацій прогнозування фінансового стану банку**.**

Відповідно до зазначеної мети поставлено такі **завдання:**

– розкрити сутність прогнозування фінансового стану банку;
– визначити моделі та методи прогнозування фінансового стану банку;

– систематизувати наявні у науковій літературі підходи до прогнозування ймовірності банкрутства банків;

– надати загальну характеристику АТ «ОТП Банк»;

– визначити фінансовий стан банку

– оцінити вплив факторів на діяльність та показники банку;

– визначити прогнозний рівень фінансового стану банку;

– сформувати напрями удосконалення прогнозування з метою покращення управління банком;

– визначити ймовірність банкрутства банку.

Об’єкт дослідження – прогнозування фінансового стану банку.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів оцінки і прогнозування фінансового стану банку.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у роботі використано такі методи наукового дослідження: теоретичне узагальнення – для обґрунтування основних положень прогнозування фінансового стану банку; аналіз та синтез – для виділення методів і моделей прогнозування фінансового стану банку; класифікація – для узагальнення та систематизації видів фінансових прогнозів; кореляційно-регресійний аналіз – для визначення впливу факторів на діяльність та показники банку; імітаційне моделювання – для визначення прогнозних показників тощо.

Інформаційна база дослідження – закони України та нормативно-правові акти НБУ, дані Державної служби статистики України та НБУ, фінансова звітність банків (АТ «ОТП Банк»), матеріали фахових фінансових асоціацій, офіційних Інтернет сайтів.

Практичне значення одержаних результатів. Основні висновки і пропозиції мають важливе практичне значення й рекомендовані для застосування АТ «ОТП Банк». Це дозволить підвищити ефективність та якість прийняття рішень у процесі управління фінансовим станом банку.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ

1.1. Сутність прогнозування фінансового стану банку

Ефективність банківської діяльності та добрий фінансовий стан комерційного значною мірою визначається обгрунтованістю прогнозів майбутньої діяльності та її результатів та дієвою системою прогнозування, що налагоджена у банківській установі .

На думку В. Л. Кльоби, прогнозування є відправним пунктом ефективного управління як кожним конкретним комерційним банком, так і банківською системою в цілому, а також вихідною базою для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях [1, с. 58-59]. Таким чином, забезпечення хорошого фінансового стану комерційного банку не можливе без застосування технології прогнозування фінансового стану банку.

Прогноз походить від від грецького слова «prognosis» та означає передбачення, передрікання [2, с. 51]. Прогноз набув значного поширення у багатьох сферах діяльності суб’єктів господарювання та домогосподарств, оскільки дає можливість завчасно підготуватись до окремих подій, передбачити можливі результати й наслідки тощо.

Прогнозування, на думку В. Л. Кльоби, – це визначення ймовірних шляхів та результатів майбутнього розвитку явищ і процесів, оцінка показників, що характеризують дані явища та процеси для віддаленого майбутнього [2, с. 51].

В.О. Касьяненка та Л.В. Старченко, під прогнозуванням розуміють наукове виявлення імовірних шляхів і результатів розвитку явищ і процесів у майбутньому, оцінка показників, які характеризують ці явища та процеси стосовно більш чи менш віддаленого майбутнього. Прогнозування – це наукова

діяльність, спрямована на виявлення та вивчення можливих альтернатив майбутнього розвитку[3, с. 8].

На думку С.В. Глівенка, М.О. Соколова, О.М. Теліженко, прогнозування– процес формування прогнозу про розвиток об’єкта на основі вивчених тенденцій його розвитку [4, с. 7].

Фінансове прогнозування являє собою процес розроблення і складання прогнозів, тобто науково обґрунтованих гіпотез про ймовірний майбутній стан економічної системи та економічних об'єктів, а також характеристик цього стану [5, с. 969].

Теоретико-методичних положення прогнозування фінансового стану банку здійснили О.Г. Біла, О.В. Васюренко, Н. І. Костіна, О. В. Кот, С. К. Реверчук, О. С. Іршак та ін [6-11]. Під прогнозуванням діяльності банку необхідно розуміти оцінку перспектив розвитку банку на основі аналізу кон’юнктури ринку, змін ринкових умов на майбутній період [11, с. 8]. Проте таке визначення не повністю розкриває сутність прогнозуванням діяльності банку, оскільки обмежується лише впливом на банку кон’юнктури ринку та змін ринкових умов. Як свідчить практика банківської діяльності, за однакових ринкових умов на фінансовий стан банку можуть впливати інші політичні, соціальні, економічні чинники.

Планування і прогнозування є однією з найважливіших ланок управління як підприємством, так і комерційним банком. Планування і прогнозування дуже часто розглядають як єдиний процес, проте кожен з даних інструментів менеджменту має свої особливості (табл. 1.1). Для прогнозування характерні такі ознаки:

– менш достовірні вихідні дані,

– менша повнота використовуваних вихідних даних,

– укрупненість розрахунків,

– відсутнє або порівняно низьке нормативне забезпечення. Застосовувати нормативне забезпечення можна використовувати за наявності відповідних прогнозів НБУ.

Таблиця 1.1

Зміст відмінних ознак систем прогнозування та планування [12, с. 85]

Найменування ознаки	Характеристика відмінної ознаки	
	Прогнозування	Планування
Вихідні дані	Менш достовірні	Більш достовірні
Міра повноти використовуваних вихідних даних	Менш повна	Більш повна, а у ряді випадків досить достовірна
Вживані математичні методи	Прогностичні, які дають достатньо укрупнений результат	Строгіші і точніші
Масштаб використання графічних методів	Достатньо великий	Достатньо обмежений
Об'єкти розгляду	Більш укрупнені	Достатньо диференційовані
Нормативне забезпечення	Відсутнє або порівняно низьке	Частково є або порівняно високе
Характер використання	Імовірнісний	Нормативний детермінований

У практичній діяльності розробляється значна кількість прогнозів за різними критеріями:

1. За метою розроблення прогнозів:

– пошукове прогнозування, що передбачає визначення можливого стану об'єкта у майбутньому. При такому прогнозуванні здійснюється умовне перенесення фінансового станку банку у майбутнє тенденцій попередніх періодів;

– з припущенням, що протягом прогнозованого періоду не станеться ніяких подій, які могли б різко змінити фінансовий стан банку;

– з урахуванням факторів, що можуть змінити тенденції зміни фінансовий стан банку (зміни загальної політичної або економічної ситуації, введення в дію нових нормативно-правових актів НБУ або внесення змін і доповнень до існуючих тощо).

2. За об'єктом дослідження: науково-технічні прогнози та соціально-економічні прогнози [2, с. 52].

3. З точки зору періоду прогнозування:

– короткостроковий прогноз (до 1 року);

– середньостроковий прогноз (1—5 років);

– довгостроковий прогноз (більше 5 років) [2, с. 52].

4. За суб’єктами здійснення прогнозу:

– державний прогноз фінансового стану банку здійснюється Національним банком України відповідно до плану проведення стрес-тестування, результати державного прогнозу оприлюднюється на офіційному сайті НБУ,

– недержавний: зовнішній та внутрішній прогноз здійснюється за ініціативи комерційного банку чи його кредиторів.

5. За характером прогнозування:

– оптимістичний прогноз – це оцінка стану банку, що функціонує в найбільш сприятливих умовах, очікуваний позитивний розвиток показників банку,

– песимістичний прогноз – це оцінка ймовірного негативного стану розвитку показників діяльності банку, що функціонує в несприятливих умовах,

– реалістичний прогноз – оцінка величини показників банку, виконана відповідно до найбільш ймовірних умов, яка формується на основі попередніх даних [11, с. 10].

6. За способом подання інформації:

– позитивний прогноз діяльності банку– це оцінка стану діяльності банку, яку найбільш очікують отримати керівні органи, поступовий процес сходження від нижчого до вищого рівня конкретного показника.

– негативний прогноз являє собою розвиток діяльності банку від вищого до нижчого рівня, поступовий процес спаду [11, с. 10].

Класифікація прогнозів за способом подання інформації покладена в основу прогнозів, що складають міжнародні рейтингові агентства: Moody's, Standard&Poor's та Fitch Ratings.

7. За ступенем охоплення:

– комплексний прогноз фінансового стану банку;

– тематичний прогноз: прогноз ліквідності, платоспроможності, ділової активності, якості кредитного портфеля тощо;

8. За періодичністю проведення:

– періодичний

– безперервний.

Основними функціями прогнозування є:

– орієнтовна функція, яка проявляється у визначенні органом управління реалістичних напрямів діяльності та вибірковому підході до інформації, що надходить;

– нормативна функція, яка полягає прогнозуванні на основі певних показників та норм, які не тільки допомагають реалізовувати прогностичну модель, а й захищають орган управління від виявів суб'єктивізму.

Наступним важливим елементом механізму прогнозування є принципи прогнозування (системності, узгодженості, варіантності, безперервності, верифікації та рентабельності): системність характеризує процес прогнозу як складну систему взаємопов'язаних операцій у логічній послідовності; узгодженість означає необхідність узгодження пошукових та нормативних прогнозів, що забезпечує опис та реалізацію прогностичних моделей; варіантність означає, що всі варіанти прогнозів розробляються, виходячи з особливостей прогнозного фону; безперервність означає постійне коригування прогнозів у міру надходження інформації, яка містить нові дані про об'єкт прогнозування; верифікація передбачає перевірку істинності прогнозів дослідним шляхом з метою переконання у їх достовірності та обгрунтованості; рентабельність вимагає перевищення економічного ефекту від використання прогнозу над витратами на його розробку [2, с. 52].

На думку В. Л. Кльоби, «прогнозування банківської діяльності – досить складний процес, що складається із ряду самостійних, але взаємопов'язаних етапів» [2, с. 52]. Дане визначення базується на визначенні багатогранності банківської діяльності, що покладено в основу складності прогнозування фінансового стану банку.

Прогнозування фінансового стану банку повинен обов'язково включати ряд взаємопов'язаних етапів (рис. 1.1), без яких неможливо забезпечити

високий рівень ефективності, результативності та достовірності прогнозування. Спроби побудувати модель прогнозування фінансового стану банку здійснено у працях В. Л. Кльоби [2, с. 53].

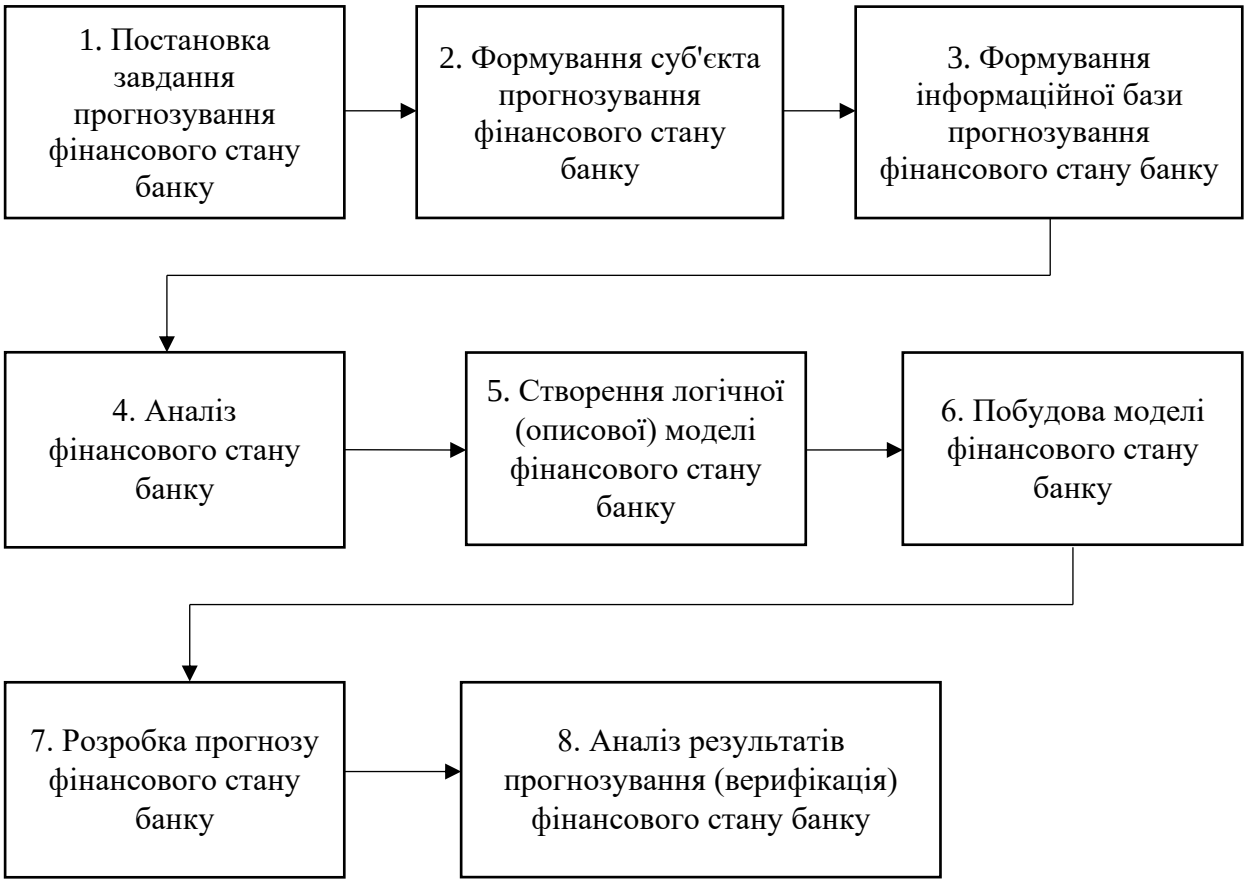

Рис. 1.1. Етапи прогнозування фінансового стану банку

Джерело: побудовано на основі [2, с. 53]

Прогнозування фінансового стану банку повинно включати такі етапи:

1. Постановка завдання прогнозування фінансового стану банку – визначення (уточнення) цілей та об'єкта прогнозування, періоду прогнозування, джерел та способів отримання інформації, порядку розв'язання організаційно-технічних питань тощо.

2. Формування суб'єкта (суб’єктів) прогнозування фінансового стану, тобто осіб, що безпосередньо будуть здійснювати прогнозування.

3. Формування інформаційної бази прогнозування фінансового стану банку. До складу інформаційної бази включають показники фінансового стану банку, макроекономічні та регіональні показники, законодавчі, нормативні акти.

4. Аналіз прогнозованого об'єкта (фінансового стану банку) – досліджуються особливості та динаміки розвитку фінансового стану банку, уточнюється перелік факторів зовнішнього середовища, які впливають на стан та динаміку фінансового стану банку, зв'язок між факторами зовнішнього середовища та фінансового стану банку, а також перелік характеристик об'єкта, що прогнозуватимуться. Перелік факторів зовнішнього середовища – дискусійна складова теорії банківського менеджменту. Фактори впливу зовнішнього середовища згруповані в три групи [13; 14, с. 13], які наведені у табл. 1.2 та розглядаються наступні агреговані фактори: створюючі (формуючі) фактори; регулюючі фактори; попереджуючі фактори.

Таблиця 1.2

Система факторів зовнішнього середовища комерційних банків України

Позначення	Назва показника
1	2
Створюючі (формуючі)	
Макроекономічні	ВВП, мли гри. Експорт товарів та послуг, млн дол.США Імпорт товарів та послуг, млн дол. США Поточні трансферти, млн дол. США Іноземні інвестиції в Україну, млн дол. США Іноземні інвестиції з України, млн дол. США Золотовалютні резерви (резервні активи), млн дол. США
Ринкові	Обсяг купівлі іноземної валюти, млн три. Відсоткові ставки банків у національній валюті за кредитами, % Відсоткові ставки банків у національній валюті за депозитами, % Індекс промислової продукції, % Обсяги реалізованої промислової продукції (робіт, послуг), млн три. Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, % Темп зростання/зниження реальної заробітної плати, % до попереднього року
Регулюючі	
Банківські	Грошова маса (М2) Облікова ставка НБУ, % Середньозважена ставка за всіма інструментами, % Рентабельність активів (Співвідношення чистого доходу до середніх сукупних активів), % Рентабельність капіталу (Співвідношення чистого доходу до середнього капіталу), % Співвідношення великих ризиків до капіталу, % Співвідношення ліквідних активів до сукупних активів, % Співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів, %

Продовження табл. 1.2

1	2
Фіскальні	Податки Мито Ліцензування (експорт), кількість документів Ліцензування (імпорт), кількість документів
Біржові	Кількість бірж, всього зареєстровано Структура укладених угод на біржах, млн три. Індекс ПФТС Загальний обсяг торгів Фондової біржі ПФТС, млн грн. Біржовий обіг УФБ, млн грн. Кількість угод, укладених на УФБ та її філіях
Попереджуючі	
Провокуючі	Інфляція Індекс цін виробників промислової продукції, % Скорочення іноземних інвестицій (% від ВВП) Готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями (М0), млн грн. Очікування інфляції Взаєморозуміння між економічними і політичними структурами Довіра населення керівним структурам Наявність/відсутність чітко розроблених програм підйому економіки
Руйнуючі	Зовнішній борг, млн дол. США Рівень безробіття, % до кількості економічно активного населення Дефіцит / Профіцит зведеного бюджету, млн грн. Ступінь зносу основних засобів, % Стабільність керівних структур Захищеність приватного капіталу

5. Створення логічної (описової) моделі фінансового стану банку, яка дає змогу з'ясувати динаміку його розвитку в минулому за рахунок зміни факторів зовнішнього середовища та характер розвитку прогнозованого об'єкта у майбутньому, залежно від змін факторів зовнішнього середовища.

6. Побудова об'єкта, що прогнозується, – уточнюється, конкретизується модель прогнозованого фінансового стану банку, здійснюється перехід від словесного, неформального опису до більш складного, формалізованого, орієнтованого на застосування конкретних методів прогнозування, в тому числі економіко-математичних. Одночасно аналізуються основні методи прогнозування залежно від складності об'єкта прогнозування, рівня знань розробниками прогнозу, закономірностей його розвитку під впливом факторів зовнішнього середовища з метою вибору найбільш придатного у конкретній ситуації [2, с. 53].

7. Розробка прогнозу фінансового стану банку – процедура безпосереднього здобування конкретних значень прогнозованих характеристик на весь прогнозований термін на базі використання вибраного методу прогнозу.

8. Аналіз результатів прогнозування (верифікація) фінансового стану банку – оцінка достовірності й обґрунтованості прогнозу. Це одна з найбільш складних і відповідальних процедур у прогнозуванні, оскільки ставить завдання оцінити достовірність прогнозу на високому рівні достовірності до настання прогнозованих подій.

Отже, прогнозування фінансового стану банку – це процес формування прогнозу про розвиток фінансового стану банку на основі вивчених тенденцій його розвитку та з урахуванням впливу зовнішніх чинників. Прогнозування фінансового стану банку повинен обов'язково включати ряд взаємопов'язаних етапів, без яких неможливо забезпечити високий рівень ефективності, результативності та достовірності прогнозування.

1.2. Моделі прогнозування фінансового стану банку

Характеристика методів та моделей прогнозування фінансового стану чи окремих його показників, що можуть застосовуватись банками:

1. Методи статистичного прогнозування. Суть його полягає у створенні математичної моделі (у вигляді формули), яка найбільш достовірно відображала б той чи інший процес, що має місце на практиці. Методи статистичного прогнозування часто називають ще методами економіко-математичного моделювання, які об’єднують різні моделі (лінійна регресія, множинної лінійної регресії).

Лінійна функція прогнозу показників банківської діяльності за методом простої екстраполяції тренду має вигляд:

$$y = a_0 + a_1 t, \qquad (1.1)$$

де t – період спостереження [15, с. 238].

Лінійна функція прогнозу може застосовуватися до абсолютних та відносних показників фінансового стану банку. До абсолютних показників належать переважно показники з фінансової звітності комерційного банку за балансом (активи, кредитний портфель, власний капітал, зобов'язання), звітом про фінансові результати (процентні доходи, процентні витрати, чистий прибуток), звітом про рух грошових коштів (рух грошових коштів від операційної діяльності, рух грошових коштів від фінансової діяльності, рух грошових коштів від інвестиційної діяльності, чистий рух грошових коштів). За відносними показниками – це показники фінансової стійкості (коефіцієнт надійності, коефіцієнт концентрації власного капіталу, коефіцієнт захищеності власного капіталу тощо), рентабельності (рентабельність активів та рентабельність власного капіталу), ліквідності (коефіцієнт загальної та миттєвої рентабельності тощо), економічного потенціалу і ділової активності банку (коефіцієнт активності залучення ресурсів, рівень депозитів у зобов'язаннях, коефіцієнт доходних активів, коефіцієнт кредитної активності, коефіцієнт інвестиційної активності тощо).

Для визначення коефіцієнтів функції необхідно скористатися методом найменших квадратів.

$$\begin{cases} \sum_{1}^{n} y_i = a_0 n + a_1 \sum_{1}^{n} t_1 \\ \sum_{1}^{n} y_i t_i = a_0 \sum_{1}^{n} t_1 + a_1 \sum_{1}^{n} t_i^2 \end{cases} \quad (1.2)$$

Пошук параметрів рівняння можна спростити, якщо відлік часу робити так, щоб сума показників часу досліджуваного ряду динаміки дорівнювала ($\sum_1^n t_1 = 0$). При непарному числі рівнів ряду динаміки для одержання $\sum_1^n t_1 = 0$ рівень, що перебуває всередині ряду, приймається за умовний початок від-ліку часу(цьому періоду або моменту часу надається нульове значення) [16, с. 71].

Дати часу, що стоять вище цього рівня, позначаються натуральними числами зі знаком «мінус» (-1, -2, -3, -5 і т.д.), а нижче– натуральними числами зі знаком «плюс» (+1, +2, +3, +5 і т.д.). Якщо число рівнів динамічного ряду

парне, періоди часу верхньої половини(до середини) нумеруються -1, -3, -5 і т.д.

При цій умові $\sum_1^n t_1$ буде дорівнювати нулю, а система нормальних рівнянь перетвориться таким чином:

$$\begin{cases} \sum_1^n y_i = a_0 n \\ \sum_1^n y_i t_i = a_1 \sum_1^n t_i^2 \end{cases} \quad (1.3)$$

звідки:

$$a_0 = \frac{\sum_1^n y_i}{n} = \overline{y} (1.4)$$

$$a_1 = \frac{\sum_1^n y_i t_i}{\sum_1^n t_i^2} (1.5)$$

Похибка прогнозу для майбутніх періодів становить:

$$\sigma_t = \sqrt{\frac{\sum_1^n \Delta y_i^2}{n}} (1.6)$$

де Δy – абсолютна різниця прогнозованих та фактичних показників, n – кількість досліджуваних показників.

Лінійна функція прогнозу показників банківської діяльності за методом експоненціального згладжування має вигляд:

$$y_{t+e} = b_0 + b_1 e, (1.7)$$

де e – номер періоду прогнозу для вибірки періодів, які тільки відбудуться [15, с. 239].

Для визначення коефіцієнтів функції необхідно розрахувати параметр згладжування:

$$b = \frac{2}{n+1} (1.8)$$

На основі значення параметра згладжування можна обчислити початкові наближення до лінійного тренду за формулами спрощеної експоненціальної середньої першого і другого порядків:

$$S_1^{1*} = a_0 - \frac{1-\alpha}{\alpha}\alpha_1,(1.9)$$

$$S_1^{2*} = a_0 - \frac{2(1-\alpha)}{\alpha}\alpha_1,(1.10)$$

Початкові умови S_t^1 та S_t^2 для другого та наступних періодів визначаються за формулами експоненціальної середньої першого і другого порядків:

$$S_2^1 = \alpha y_{t-1} + (1-\alpha)S_{t-1}^1,(1.11)$$

$$S_2^2 = \alpha S_2^1 \quad + (1-\alpha)S_{t-1}^2,(1.12)$$

Значення початкових умов S_t^1 та S_t^2 використовуються для обчислення коефіцієнтів функції прогнозу b_0 та b_1. Коефіцієнти функції для другого періоду мають значення:

$$b_0 \ = 2S_t^1 - S_t^2,(1.13)$$

$$b_1 \ = \frac{\alpha}{1-\alpha}(S_t^1 - S_t^2)\ ,(1.14)$$

Похибка прогнозу для майбутніх періодів (на прикладі п'яти періодів [8, с. 242]) становить:

$$\sigma \quad = \sigma_t\sqrt{\frac{\alpha}{(2-\alpha)^3}}[1 + 4(1-\alpha) + 5(1-\alpha)^2 + 2\alpha(4-3\alpha)e + 2\alpha^2e^2],(1.15)$$

Необхідно звернути увагу, що номер періоду е у формулі похибки прогнозу набуває значення [17].

Аргументом на користь прогнозу показників банківської діяльності за методом експоненціального згладжування є: «по-перше, він має меншу похибку прогнозу, по-друге, має менше відхилення значення показника від фактично отриманого» [15, с. 244].

Рівняння множинної лінійної регресії прогнозу показників банківської діяльності містить сукупність параметрів (факторів). М. Г. Медведєв, О. А. Ніколаєва, К. А. Фоменко розробили модель для прогнозування прибутку банку:

$$\overline{Y_{1,2,3,4}} = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + a_4x_4,(1.16)$$

де a_0, a_1, a_2, a_3, a_4 – параметри моделі(коефіцієнти регресії), $Y_{1,2,3,4}$ – розмір прибутку, x_1 – працюючі активи, x_2 – непрацюючі активи, x_3 – кошти юридичних осіб, x_4 – кошти фізичних осіб [17, с. 70].

Продовження наукових розробок з прогнозування показників банківської діяльності із застосуванням множинної лінійної регресії маємо у праці І.Г. Аберніхіної, Н.В. Валенюк, Г.О. Суботіної:

$$Y = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5, (1.17)$$

де: b_0, b_1, b_2, b_3, b_4, b_5 – параметри моделі (коефіцієнти регресії); Y – розмір прибутку; X_1 – власний капітал; X_2 – ефективність контролю витрат; X_3 – ефективність управління податками; X_4 – ефективність управління активами; X_5 – ефективність управління ресурсами [18, с. 81].

Авторами запропоновано під час розроблення нової факторної моделі врахувати операційні доходи та операційні витрати банку. П'ятифакторне рівняння лінійної регресії базується на показниках: X_1 – власний капітал; X_2 – рентабельність наданих послуг (чистий прибуток/операційні доходи); X_3 – співвідношення операційних доходів та витрат (операційні доходи/операційні витрати); X_4 – співвідношення операційних витрат до активів; X_5 – мультиплікатор капіталу (активи/власний капітал) [18, с. 83].

У монографії Л.В.Кузнєцової, Ю.К.Маслова зазначається, що для прогнозування фінансових показників банку можна використовувати програмні продукти для побудови наступних моделей прогнозування: 1. Побудова тренду з використанням засобів MS Excel (спрощений метод). 2. Використання ковзної середньої. 3. Побудова та аналіз адекватності парних регресій них моделей. 4. Аналіз ступеню узгодженості думок експертів. 5. Побудова потокових моделей динаміки [19, с. 94]

2. Методи експертних оцінок. Роль цих методів набуває особливого значення в період нестабільного розвитку соціальних, економічних та інших процесів, що прямо чи опосередковано впливають на діяльність банків. Для такого часу характерний високий ступінь невизначеності впливу факторів зовнішнього середовища. Це призводить до того, що статистичні методи

прогнозування не дають надійних результатів прогнозу, оскільки можуть бути застосовані у випадках закономірного розвитку процесів.

Таким чином, застосування експертних методів прийнятне у випадках: відсутності достовірних статистичних даних про об'єкт прогнозування; великої невизначеності середовища функціонування об'єкта, впливу на його розвиток факторів зовнішнього середовища; в умовах значного дефіциту часу або в екстремальних умовах.

До експертних методів належать: метод інтерв'ю з експертом за заздалегідь підготовленою програмою відносно перспектив розвитку об'єкта. Успіх такого прогнозу вирішальною мірою залежить від кваліфікації експерта та несе значну долю суб'єктивізму. Проте там, де не потрібна висока точність, а результати необхідні негайно, даний метод може стати незамінним; аналітична експертна оцінка — метод передбачає тривалу і ретельну попередню роботу експерта над аналізом тенденцій, оцінкою стану та шляхів розвитку об'єкта прогнозу. Цей метод дає можливість повніше використати наявну інформацію про об'єкт, що, безумовно, підвищує точність прогнозу.

Поряд з індивідуальними методами експертних оцінок можуть застосовуватись і колективні методи експертних оцінок, які передбачають спільну працю групи експертів для отримання максимально об'єктивного прогнозу:

— метод «мозкового штурму»;

— метод експертних комісій,

Одним з найбільш відповідальних моментів методів експертних оцінок є формування групи експертів, підготовка і проведення експертизи, обробка експертних оцінок. Від чисельності та професіоналізму групи експертів залежить точність та обґрунтованість прогнозу.

Поєднання різних моделей під час прогнозування фінансового стану банку пропонує здійснювати О.Г. Біла [6] залежно від рівня ієрархічної структури (табл. 1.3)

Таблиця 1.3

Залежність результатів прогнозування від рівнів та часового горизонту

Рівень прогнозування	Часовий горизонт прогнозування	Результат прогнозування
Стратегічний	Довгостроковий (3-5 років)	Загальна прогнозна модель (бізнес-план)
Тактичний	Середньостроковий (1-2 роки)	Допоміжні прогнозні моделі
Поточний	Короткостроковий (1-3 місяці)	Прогнозний баланс і бюджет

Перший рівень прогнозування фінансового стану банку – це стратегічне прогнозування, сутність якого полягає в прогнозуванні і формальному описі основних зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на виконання банком своїх функцій, формування оптимальної структури активів і пасивів та прогнозування прибутку на майбутні періоди [21, с. 127]. Стратегічне прогнозування формує прогнози майбутньої фінансово-економічної діяльності банку на основі дослідження альтернатив розвитку: консервативного, оптимістичного і песимістичного.

Другий рівень прогнозування фінансово-економічної діяльності банку – це тактичне прогнозування, що виконується на один або два фінансових роки, його метою є прогнозування фінансових результатів та збалансованості між прибутковістю і ліквідністю банку. Тактичне прогнозування використовує формальні моделі та методи і базується на гіпотезі про можливість передбачення та контролю майбутнього. Результатом тактичного прогнозування є річна фінансова модель банку, в якій визначаються прогнозні показники фінансово-економічної діяльності банку, які є надійним засобом контролю за прибутковістю банку в майбутньому році [21, с. 128].

Третій рівень прогнозування фінансового стану банку – це оперативне (поточне) прогнозування, метою якого є розробка конкретних оперативних прогнозів, які дають змогу визначити на майбутній період усі джерела фінансування розвитку банку, сформувати структуру його доходів і витрат, забезпечити платоспроможність, передбачити структуру активів і пасивів банку на кінець прогнозного періоду. Результатом цього рівня прогнозування є

розробка прогнозного балансу та формування бюджету банку – фінансового документа, який визначає джерела формування доходів і витрат та фіксує фінансовий результат діяльності банку [21, с. 128].

Для прогнозування фінансового стану банку можуть застосовуватися методи статистичного прогнозування, які базуються на економіко-математичних моделях та методи експертних оцінок, , які базуються на власних думках експертів.

1.3. Підходи до прогнозування ймовірності банкрутства банків

Одним із найвпливовіших інструментів системи раннього запобігання та прогнозування банкрутства є дискримінантний аналіз (аналіз множинних дискримінант – Multiple-discriminant analysis, MDA). Його зміст полягає в тому, що за допомогою математично-статистичних методів будують функцію і розраховують інтегральний показник, на підставі якого можна з достатньою ймовірністю передбачити банкрутство суб'єкта господарювання [22, с. 46-47].

Під дискримінантним аналізом здебільшого розуміють комплекс методів математичної статистики, за допомогою якого здійснюється класифікація досліджуваних одиниць залежно від значень обраної сукупності показників відповідно до побудованої метричної шкали. Таку шкалу будують на основі кількісного аналізу фінансових показників великої кількості комерційних банків, одні опинились у фінансовій кризі, а інші успішно продовжують свою діяльність. Системи прогнозування банкрутства, що розроблені зарубіжними і вітчизняними науковцями, мають у своєму складі кілька ключових показників, які характеризують фінансовий стан банку. На їх основі в більшості визначають комплексний показник імовірності банкрутства з вагомими коефіцієнтами для індикаторів.

Існує велика кількість моделей прогнозування банкрутства банків (рис. 1.2).

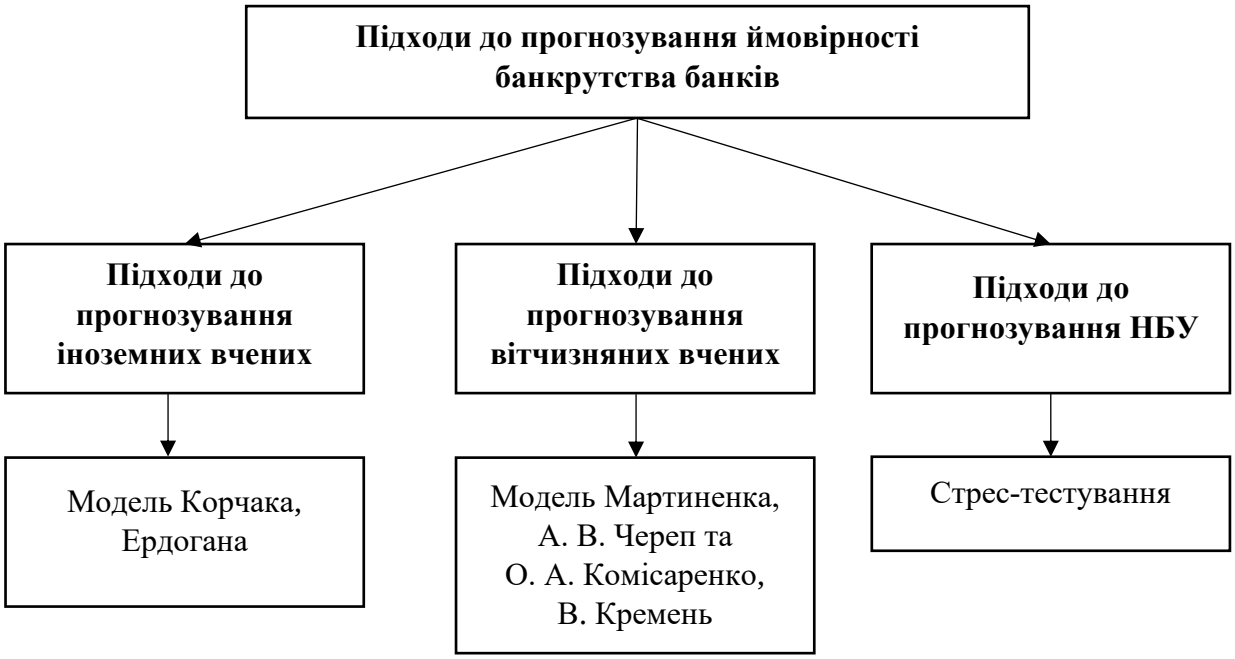

Рис. 1.2. Підходи до прогнозування ймовірності банкрутства банків

Це, зокрема, такі моделі, як:

– багатофакторна модель прогнозування банкрутства банку, яку 2000 року розробив Юджин Кочак;

– 6-факторна модель прогнозування банкрутства для турецьких банків, розроблена Берзен Ейгі Ердоганом 2008-го;

– модель Сайфулліна-Кадикова з використанням рейтингового числа R,

– 4-факторна модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків, розроблена В. П. Мартиненком;

– 6-факторна модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків, розроблена А. В. Череп та О. А. Комісаренко;

– 4-факторна модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків, розроблена В. Кремень;

– стрес-тестування.

Кочак Ю. (Eugene Kaciak) розробив багатофакторну модель прогнозування банкрутства банку [23] на основі перевірки доцільності залучення 87 фінансових коефіцієнтів, проте лише 8 з яких виявилися найбільш впливовими. Багатофакторна дискримінантна модель Кочак Ю. мала наступний вигляд:

$Z = 1{,}8601 \; x \; V_1 - 2{,}008 \; x \; V_6 + 4{,}7043 \; x \; V_9 - 1{,}263 \; x \; V_{11} + 1{,}4248 \; x \; V_{46} + 2{,}3574 \; x \; V_{56} - 1{,}656 \; x \; V_{58} + 4{,}4307 \; x \; V_{62}$, (1.18)

де Z - це результативний показник, який характеризує ймовірність банкрутства банку;

V_1 - чистий прибуток / зобов'язання банку;

V_6 - операційні витрати / активи;

V_9 - доходи від кредитів / активи;

V_{11} - заробітні плати / активи;

V_{46} - цінні папери / робочі активи;

V_{56} - інші доходи (небанківська діяльність) / активи;

V_{58} - прострочені кредити / активи;

V_{62} - резервні фонди / неповернені кредити.

Значенім результативного показника менше нуля ($Z<0$) вказує на можливість банкрутства банків у найближчому майбутньому. Точність показника: 95,7%.

Шестифакторна модель Берзен Ейгі Ердогана [24] для прогнозування банкрутства турецьких банків, базується на 20 факторах, які мають вплив на фінансову стійкість на фінансовий стан комерційного банку. На основі проведеного аналізу вчений виокремив 6 факторів-показників, які мали найбільший вплив на показник імовірності банкрутства банку (ХВ).

$XB = -13{,}2074 + 0{,}6261 \; x \; C_2 - 2{,}1699 \; x \; C_{12} + 9{,}4295x \; x \; C_{14} + 5{,}5284 \; x \; C_{16} + 2{,}3612 \; x \; C_{17} - 1{,}7048 \; x \; C_{19}$, (1.19)

де ХВ - показник імовірності банкрутства (граничне значення 0,5);

C_2 - (власний капітал + загальний дохід) / (депозити + недепозитні фонди);

C_{12} - чистий прибуток (збиток) / активи;

C_{14} - чистий прибуток (збиток) / власний капітал;

C_{16} - процентні доходи / процентні витрати;

C_{17} - непроцентні доходи / непроцентні витрати;

C_{19} - резерви на втрати за кредитами / усього виданих кредитів.

За умови, якщо ХВ > 0,5 - банкрутство банку не загрожує, якщо ХВ < 0,5 - банк перебуває на межі банкрутства.

А. В. Череп та О. А. Комісаренко на основі вивчення моделей Кочака та Ердогана, аналізу звіти комерційних банків України за 5 років (2008-2011 рр.) розробили модель прогнозування банкрутства банку, що базується на п'яти показниках:

$$K = 0{,}413\ X_2 - 1{,}216\ X_8 + 0{,}648\ X_{14} + 5{,}18\ X_{19} - 1{,}631\ X_{24} - 0{,}339 \quad (1.20)$$

де Х2 – чистий прибуток / активи;

Х8 – операційний дохід / операційні витрати;

Х14 – кредити / зобов'язання;

Х19 – прибуток / власний капітал;

Х24 – депозити / зобов'язання [25, с. 21].

Інтерпретація К-показника моделі прогнозування банкрутства банку А.В. Череп та О. А. Комісаренко: К > 0,5 – банк можна вважати фінансово стабільним; К від 0,5 до 0 –- банк можна вважати установою з першими проявами проблемності; К від 0 до -1 – банк можна вважати установою з першими ознаками банкрутства, К < -1 – банк можна вважати банкрутом або дуже близьким до банкрутства [25, с. 22].

В. П. Мартиненко розробив методику прогнозування ймовірності банкрутства банків, яка ґрунтується на інтегральному показнику фінансового стану банку:

$$Іф.с. = 1{,}0\ Кз.л. + 1{,}25\ Кд.а. + 4{,}0\ Кнад. + 5{,}0\ Кз.р.р., \quad (1.21)$$

де Іф.с. – інтегральний показник фінансового стану банківської установи,

Кз.л. – коефіцієнт загальної ліквідності,

Кд.а. – коефіцієнт ділової акьтвності, Кнад. – коефіцієнт надійності,

Кз.р.р. – коефіцієнт загального рівня рентабельності банку [26, с. 14].

Автором визначено, що значення інтегрального показника повинне бути не нижче 4,0. Шкала визначення прогнозного рівня фінансового стану банку:

4,0 і вище – стійкий фінансовий стан,

3,99 - 2,68 – передкризовий фінансовий стан,

2,67-0,88 – кризовий фінансовий стан,

0,87 і нижче – глибока криза банківської установи.

Перевагою методики прогнозування ймовірності банкрутства банків, яка розроблена В. П. Мартиненком, є адаптування до реалій діяльності вітчизняних комерційних банків, проте методика розроблена у 2016 р. та потребує оновлення.

В. Кремень побудувала логістична модель для прогнозування банкрутства банків з 37-ми показників фінансового стану банку:

$$Zi = –4,161 – 328,472X2 – 9,567X4 + 8,714X21 + 0,025X35 \quad (1.22)$$

де X2 – адміністративні та інші операційні витрати / активи; X4 – цінні папери до погашення / активи; X21 – кошти клієнтів / зобов'язання; X35 – комісійні доходи / комісійні витрати.

Вірогідність настання банкрутства: значення від 0 до 1, при цьому позначка 0 буде свідчити про стабільний фінансовий стан, а 1 – про надзвичайно високу, 100%-у, вірогідність банкрутства банку [27].

Стрес-тестування як інструмент ризик-менеджменту та моделювання кризових ситуацій в банківській системі виникло на початку 1990-х рр. Історично першою країною, в якій розпочали проводити стрес-тестування банківської системи були США [28, с. 112]. Стрес-тестування в Україні визначають нормативними документами НБУ як метод кількісної оцінки ймовірних змін якості балансових та позабалансових позицій банку внаслідок гіпотетичних, але ймовірних змін у визначених факторах (макроекономічних показниках) зовнішнього середовища [29]. В Україні вчені прихильно ставляться до стрес-тестування [30-36].

Стрес-тестування передбачає дослідження впливу різноманітних шоків (ризиків) на фінансову стійкість банківських установ у три етапи:

1) перший етап – оцінка якості активів банку та прийнятності забезпечення за кредитними операціями, розрахунок нормативів достатності капіталу з урахуванням результатів оцінки якості активів банку та прийнятності забезпечення за кредитними операціями;

2) другий етап – екстраполяція результатів оцінки якості активів банку та прийнятності забезпечення за кредитними операціями (за потреби), перевірка якості (достовірності) оцінки вартості майна (за потреби), розрахунок нормативів достатності капіталу з урахуванням екстраполяції та перевірки якості (достовірності) оцінки вартості майна;

3) третій етап – здійснення стрес-тестування за базовим та несприятливим макроекономічними сценаріями, розрахунок нормативів достатності капіталу з урахуванням стрес-тестування.

Для прогнозування ймовірності банкрутства банків доцільно обрати одну з моделей прогнозування ймовірності банкрутства банків, що пропонують іноземні вчені чи вітчизняні вчені.

Висновки до розділу 1

Прогнозування фінансового стану банку – це процес формування прогнозу про розвиток фінансового стану банку на основі вивчених тенденцій його розвитку та з урахуванням впливу зовнішніх чинників.

Прогнозування фінансового стану банку повинен обов'язково включати ряд взаємопов'язаних етапів: постановка завдання прогнозування фінансового стану банку; формування суб'єкта прогнозування фінансового стану банку; формування інформаційної бази прогнозування фінансового стану банку; аналіз фінансового стану банку; створення логічної (описової) моделі фінансового стану банку; побудова моделі фінансового стану банку; розробка прогнозу фінансового стану банку; аналіз результатів прогнозування (верифікація) фінансового стану банку.

Для прогнозування фінансового стану банку застосовують методи статистичного прогнозування, суть його полягає у створенні математичної моделі (лінійна регресія, множинної лінійної регресії), методи експертних оцінок, роль цих методів набуває особливого значення в період нестабільного

розвитку соціальних, економічних та інших процесів, що прямо чи опосередковано впливають на діяльність банків.

Підходи до прогнозування ймовірності банкрутства банків: багатофакторна модель прогнозування банкрутства банку Кочака; модель прогнозування банкрутства для турецьких банків, розроблена Ердогана; модель Сайфулліна-Кадикова, модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків В. П. Мартиненка; модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків А. В. Череп та О. А. Комісаренко; модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків, розроблена В. Кремень; стрес-тестування.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АТ «ОТП БАНК»

2.1. Загальна характеристика АТ «ОТП Банк»

Акціонерне товариство «ОТП Банк» (надалі – АТ «ОТП Банк») є банком зі 100% іноземним капіталом.

1 червня 2006 року було підписано угоду про продаж 100% акцій Банку угорському Відкритому акціонерному товариству «Національний Ощадний і Комерційний Банк» (надалі – «OTP Bank Plc.»). Дозвіл Антимонопольного Комітету України було отримано 15 серпня 2006 року. Згідно з рішенням Комісії Національного банку України з питань нагляду та регулювання діяльності банків від 2 жовтня 2006 року № 266 OTP Bank Plc. також отримав дозвіл Національного банку України на придбання 100% акціонерного капіталу Банку.

7 листопада 2006 року до державного реєстру банків здійснено запис про реєстрацію редакці статуту Закритого акціонерного товариства «ОТП Банк» у зв'язку зі зміною назви Банку з Акціонерний комерційний банк «Райффайзенбанк Україна» на Закрите акціонерне товариство «ОТП Банк». Дана подія відбулась після завершення процедури придбання OTP Bank Plc. Акціонерного комерційного банку «Райффайзенбанк Україна», що був заснований на підставі Договору про створення та діяльність Акціонерного комерційного банку «Райффайзенбанк Україна» від 13 листопада 1997 року та рішення Установчих зборів Банку від 28 листопада 1997 року.

На виконання вимог Закону України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року (зі змінами) та у відповідності з рішенням Загальних зборів акціонерів від 23 квітня 2009 року (Протокол №53) Закрите акціонерне товариство «ОТП Банк» змінило своє найменування на акціонерне товариство «ОТП Банк».

У відповідності з Рішенням Загальних зборів акціонерів від 5 квітня 2018 року (Протокол № 77) публічне акціонерне товариство «ОТП Банк» змінило тип акціонерного товариства АТ «ОТП Банк» з публічного на приватне та відповідно змінено найменування на АТ «ОТП Банк».

Перелік усіх назв, які мав банк: «РБУ» (з 02.03.1998 р.); Райффайзенбанк Україна або РБУ (з 26.05.2004 р.); Райффайзенбанк Україна (з 04.11.2005 р.); ЗАТ «ОТП Банк» (з 01.11.2006 р.); АТ «ОТП Банк» (з 18.06.2009 р.); АТ «ОТП БАНК» (з 29.04.2015 р.); АТ «ОТП БАНК» (з 10.05.2018 р.).

Банк у своїй діяльності керується Законами України «Про банки та банківську діяльність», «Про акціонерні товариства», «Про цінні папери та фондовий ринок», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, іншим чинним законодавством України, а також нормативно-правовими актами Національного банку України та інших органів виконавчої влади.

Станом на кінець дня 31 березня 2020 року єдиним акціонером Банку виступає OTP Bank Plc., юридична особа за законодавством Угорщини, розташована за адресою: Угорщина, 1051, м. Будапешт, вул. Надор,16.

Материнський банк OTP Bank Plc. є універсальним банком з повним спектром послуг для корпоративних і приватних клієнтів. OTP Group є провідною фінансовою групою на угорському банківському ринку, яка надає послуги в сфері страхування, нерухомості, факторингу, лізингу та управління інвестиційними та пенсійними фондами.

OTP Bank Plc. був заснований в 1949 році як державний ощадний банк. Наприкінці 1990 року банк було реорганізовано в публічну компанію з обмеженою відповідальністю та перейменовано у Національний Ощадний і Комерційний банк. Після приватизації, що розпочалася в 1995 році, частка держави в капіталі банку зменшилась до однієї привілейованої («золотої») акції. Наразі більшою частиною акцій банку володіють вітчизняні та іноземні інвестори – приватні та інституційні.

Для реалізації основної мети діяльності банку досягнення найвищого рівня результатів діяльності ухвалено власні Принципи (Кодекс) корпоративного управління – документ, у якому викладається ставлення акціонера і керівництва банку до основних проблем корпоративного управління та методів їх вирішення.

Органами управління Банку є:

а) Загальні збори Акціонерів;

б) Наглядова рада банку (надалі – Наглядова рада);

в) Правління банку (надалі – Правління).

Наглядова рада є колегіальним органом, що здійснює захист прав вкладників, інших кредиторів та акціонера АТ «ОТП Банк», і в межах компетенції, визначеної законодавством та статутом АТ «ОТП Банк», контролює та регулює діяльність Правління АТ «ОТП Банк». Наглядова рада не бере участі у поточному управлінні АТ «ОТП Банк». Наглядова рада контролює діяльність Правління АТ «ОТП Банк», дотримання Статуту та будь-яких інших відповідних нормативних положень. У зв’язку з цим Наглядова рада має право перевіряти дані обліку та здійснення будь-яких управлінських функцій у АТ «ОТП Банк». Наглядова рада перевіряє річну фінансову звітність, включаючи пропозиції щодо розподілу прибутку і щорічний звіт Правління, та подає свої коментарі до нього на розгляд Загальних зборів. Наглядова рада АТ «ОТП Банк» утворює комітети (Комітет з питань аудиту, Комітет з управління ризиками та Комітет з питань винагороди) з числа членів Наглядової ради для попереднього вивчення і підготовки до розгляду Наглядовою радою питань, що належать до компетенції Наглядової ради.

Правління є виконавчим органом АТ «ОТП Банк», що здійснює поточне управління. Правління підзвітне Загальним зборам і Наглядовій раді, організовує виконання їх рішень. Правління розробляє та передає на затвердження Наглядовій раді проекти річного бюджету та стратегії АТ «ОТП Банк» і забезпечує їх реалізацію.

АТ «ОТП Банк» утворює постійно діючий підрозділ з управління ризиками, що підпорядковується і підзвітний Наглядовій раді АТ «ОТП Банк» та має відповідати за впровадження внутрішніх положень і процедур управління ризиками відповідно до визначених Наглядовою радою стратегії та політик, процедур та порядків управління ризиками.

Також АТ «ОТП Банк» створює постійно діючий підрозділ контролю за дотриманням норм (комплаєнс), який відповідає за контроль за дотриманням АТ «ОТП Банк» норм законодавства, внутрішньобанківських документів та відповідних стандартів, контроль взаємовідносин АТ «ОТП Банк» з клієнтами та контрагентами для попередження участі АТ «ОТП Банк» або його використання в незаконних операціях, здійснює контроль за дотриманням механізму конфіденційного повідомлення про неприйнятну поведінку в АТ «ОТП Банк» /порушення в діяльності АТ «ОТП Банк», забезпечує управління ризиками, пов'язаними з конфліктом інтересів, а також контроль за захистом персональних даних. Цей підрозділ підпорядковується та підзвітний Наглядовій раді АТ «ОТП Банк» і виконує свої обов'язки відповідно до внутрішніх процедур та чинного законодавства

За підсумками 2020 року АТ «ОТП Банк» входив до десятки найбільших банків України за рівнем чистих активів (табл. 2.1). У 2018-2020 рр. за розміром чистих активів АТ «ОТП Банк» поступався лише таким банкам: ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Укргазбанк, Райффайзен Банк Аваль, Альфа-банк, ПУМБ, Укрсиббанк. Ринкова частка чистих активів також поступалася цим банкам. На 2020 р. досягла 3,23% (проти 2,21% у 2017 р., 2,40% у 2018 р., 3,01% у 2019 р.).

Таблиця 2.1

Місце АТ «ОТП Банк» у банківській системі України

Банк	Розмір чистих активів, млн грн				Ринкова частка чистих активів, %			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ПриватБанк	259061	282037	314106	386940	19,18	20,63	21,03	21,23
Ощадбанк	234241	218431	250866	235722	17,35	15,98	16,80	12,93

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Укрексімбанк	171011	161625	140338	192835	12,66	11,82	9,40	10,58
Укргазбанк	69274	82392	119336	142780	5,13	6,03	7,99	7,83
Райффайзен Банк Аваль	72108	79147	92218	111548	5,34	5,79	6,18	6,12
Альфа-банк	49530	60287	71909	97593	3,67	4,41	4,82	5,35
ПУМБ	46532	49865	55437	75264	3,45	3,65	3,71	4,13
Укрсиббанк	46577	52013	53299	72316	3,45	3,80	3,57	3,97
Сбербанк	42363	-	-	-	3,14	-	-	-
Креді Агріколь Банк	30946	-	-	-	2,29	-	-	-
ОТП БАНК	29822	32862	44889	58966	2,21	2,40	3,01	3,23
Всього у банківській системі України	1350403	1367163	1493298	1822841	100,00	100,00	100,00	100,00

У період 2017-2019 років відбувалося зростання доходів АТ «ОТП Банк», а в 2020 році – їх спад. Сукупні доходи у 2018 році збільшились на 33,87% (або 1 534 179 тис. грн.), у 2019 році - 20,75% (або 1257930 тис. грн.), а потім у 2020 році мало місце зменшились на 1,69% (або 123643 тис. грн.) (таблиця 2.2).

Основа доходів АТ «ОТП Банк» – процентні та комісійні доходи, додаткові доходи – чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами; результат від операцій з фінансовими інструментами; результат від інвестицій; інші доходи.

Комісійні доходи в період 2018-2019 років збільшуються на 17,4% (або 250998 тис. грн.), потім зменшуються на 0,7% (або 12014 тис. грн.), в результаті за 2018-2020 роки збільшуючи їх на 16,5% (або 238984 тис. грн.). Процентні доходи мають таку ж динаміку, що і комісійні доходи.

Процентні доходи займають більшу частину доходів, разом з комісійними доходами, тому зміни їх динаміки більше всього вплинули на доходи АТ «ОТП Банк» в цілому. Процентні доходи для АТ «ОТП Банк» - це процентні доходи за кредитами клієнтам, за інвестиціями, за кредитами, що надані за операціями РЕПО, за коштами в банках, за фінансовим лізингом. Частка процентних доходів була відносно стабільною та коливалася на рівні 67-69,6%.

Таблиця 2.2

Динаміка доходів АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки, тис. грн.				Відхилення					
					Абсолютне відхилення, тис. грн.			Відносне відхилення, %		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Процентні доходи	3035594	4 133 371	5 092 574	4 962 915	1 097 777	959 203	-129 659	36,16	23,21	-2,55
Комісійні доходи	1154533	1 445 122	1 696 120	1 684 106	290 589	250 998	-12 014	25,17	17,37	-0,71
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами	272930	152 056	258 222	295 785	-120 874	106 166	37 563	-44,29	69,82	14,55
Результат від операцій з фінансовими інструментами	0	164 224	81 431	89 887	164 224	-82 793	8 456	-	-50,41	10,38
Результат від інвестицій		5 570	43 502	79 306	5 570	37 932	35 804	-	681,01	82,30
Інші доходи	66442	97 632	162 643	104 883	31 190	65 011	-57 760	46,94	66,59	-35,51
Всього доходів	4529499	6 063 678	7 321 608	7 197 965	1 534 179	1 257 930	-123 643	33,87	20,75	-1,69

Комісійні доходи мають меншу вагомість у формуванні доходів банку та тенденцію до зменшення: від 25,49% у 2017 році до 23,4% у 2020 році. Всі інші показники (прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами, від операцій з фінансовими інструментами, від інвестицій) не достатньо значні у структурі доходів АТ «ОТП Банк».

Витрати — зменшення обсягу матеріальних цінностей, коштів банку. Динаміка витрат АТ «ОТП Банк» (таблиця 2.3) вказує, що витрати збільшуються щороку з досить стабільними темпами в 15-19%: 2018 рік – 15,17%, 2019 рік – 19,11%, 2020 рік – 14,29%, що не відповідає динаміці доходів банку.

Витрати АТ «ОТП Банк» в основному представлені двома показниками: процентні витрати та операційні витрати. Оскільки ці показники є найбільшими, то вони будуть впливати більше всього на витрати через потенціальне збільшення або зменшення. Також банк мав витрати від модифікації фінансових активів, від операцій з похідними цінними паперами, на покриття очікуваних кредитних збитків за активами, за якими нараховуються проценти, на покриття очікуваних кредитних збитків за іншими операціями.

Процентні витрати банку за 2018 рік збільшились на 12,76% (або 138 813 тис. грн) та 2019 рік збільшились на 34,82% (або 426984 тис. грн.), але в 2020 році зменшились на 16,16% (або 267205 тис. грн.). Процентні витрати АТ «ОТП Банк» об’єднували процентні витрати за рахунками клієнтів та процентні витрати за коштами банків та інших фінансових установ.

Операційні витрати як один з основних статей витрат, збільшується в досліджуваному періоді. В 2019 році вони зросли на 19,6% (або 325618 тис. грн), а в 2020 на 8% (або 158492 тис. грн.), а за весь період збільшився на 29,1% (або 484110 тис. грн.).

Таблиця 2.3

Динаміка витрат АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки, тис. грн.				Відхилення					
					Абсолютне відхилення, тис. грн.			Відносне відхилення, %		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Процентні витрати	1087530	1226343	1653327	1386122	138 813	426 984	-267 205	12,76	34,82	-16,16
Комісійні витрати	216492	297109	393261	506572	80 617	96 152	113 311	37,24	32,36	28,81
Чистий збиток від модифікації фінансових активів		20320	12884	18917	20 320	-7 436	6 033	-	-36,59	46,83
Чистий збиток від операцій з похідними цінними паперами	66247									
Формування резерву на покриття очікуваних кредитних збитків за активами, за якими нараховуються проценти	393649	393928	145694	836210	279	-248 234	690 516	0,07	-63,02	473,95
Формування резерву на покриття очікуваних кредитних збитків за іншими операціями	26769		46447	202707	-26 769	46 447	156 260	-100,00	-	336,43
Операційні витрати	1463348	1662895	1988513	2147005	199 547	325 618	158 492	13,64	19,58	7,97
Витрати з податку на прибуток	243518	427414	557610	385627	183 896	130 196	-171 983	75,52	30,46	-30,84
Всього витрат	3497553	4028009	4797736	5483160	530 456	769 727	685 424	15,17	19,11	14,29

Операційні витрати АТ «ОТП Банк» об’єднували такі складові витрат: витрати на персонал, амортизація, податки та відрахування, пов’язані із заробітною платою, обслуговування основних засобів, відрахування до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, витрати по залученню клієнтів, витрати з права користування програмним забезпеченням, витрати на рекламу, професійні послуги, послуги зв’язку, операційна оренда, витрати на безпеку, податки, крім податку на прибуток, інші витрати.Розглянемо структуру витрат АТ «ОТП Банк». Основними статями витрат АТ «ОТП Банк» є процентні витрати та операційні витрати. Питома вага процентних витрат піднялась в 2019 році (на 4.02%) до максимального значення та становила майже третину всіх витрат, але зменшилась в 2020 році – на 9,18%. В першу чергу, це сталося через різке збільшення чистого зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованостей, яке з 3,04% зросло до 15,25% за період 2019-2020 років. Частка операційних витрат коливалася на рівні 40-41%, що вказує на витрати банку, пов’язані із забезпеченням діяльності банку, утримання приміщень, охорони, програмного забезпечення банківської діяльності тощо.

АТ «ОТП Банк» – один із найбільших українських банків з іноземним капіталом, визнаний лідер банківсько-го сектору країни. На ринку працює з 1998 року, має стійку репутацію соціально відповідальної надійної та стійкої фінансової установи.

АТ «ОТП Банк» пропонує клієнтам тільки найкращий сервіс та послуги, серед яких кредитні та депозитні продукти, страхування, управління активами, лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг. АТ «ОТП Банк» продовжує гармонійне збільшення обсягів портфелів роздрібного і корпоративного сегменту. Банк також продовжує стратегію інвестування власних та залучених коштів в ІТ-сферу та діджиталізацію клієнтських сервісів для приватних і корпоративних клієнтів.

2.2. Оцінка фінансового стану АТ «ОТП Банк»

Підтримання банком фінансового стану дозволяє йому зберегти конкурентні позиції на кредитному ринку. Однак з тим це дуже складне завдання, тому що на фінансового стану комерційного банку впливають як макро- та мікроекономічні фактори, так і фактори неекономічного характеру, а саме: соціально-політична ситуація, загальноекономічний стан, стан фінансового ринку та внутрішня стійкість кредитної установи. Оцінка фінансового стану банку впливає на всі аспекти діяльності банку та результати банківської діяльності, але, базуючись на загальновідомих методах та інструментах, має власну методологію, що обумовлена специфікою змісту даної характеристики банку.

Єдиної системи показників, яка б в узагальнюючому вигляді характеризувала фінансову стійкість банку на сьогодні також не існує, тому аналітики використовують різні методики, в тому числі, і самостійно розроблені, що включають в себе різні показники, які часто суттєво відрізняються. Таким чином, ми виходимо з того, що методика оцінки фінансової стійкості поєднує 4 групи показників: капітальної стійкості; якості активів та пасивів банку; ліквідності; ефективності управління.

Показники фінансової стійкості характеризують ступінь надійності банку, участі капіталу у формуванні активів концентрації власного капіталу, захищеності власного капіталу (табл. 2.4). Коефіцієнт надійності характеризує співвідношення власного капіталу до залучених коштів та означає рівень залежності банку від залучених коштів. Коефіцієнт надійності АТ «ОТП Банк» вказує на переважання залучених коштів та їх співвідношення на власного капіталу і залученого на рівні 0,14-0,21.

Таблиця 2.4

Показники фінансової стійкості АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Коефіцієнт надійності	0,14	0,19	0,21	0,19	0,05	0,02	-0,02
Коефіцієнт участі капіталу у формуванні активів	0,12	0,16	0,17	0,16	0,04	0,01	-0,01
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,12	0,16	0,17	0,16	0,04	0,01	-0,01
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	0,11	0,13	0,07	0,08	0,02	-0,06	0,00

Коефіцієнт участі капіталу у формуванні активів вказує на співвідношення власного капіталу і активів. Коефіцієнт участі капіталу розкриває достатність сформованого капіталу в активізації та покритті різних ризиків. АТ «ОТП Банк» у 2017 р. покривав власним капіталом 12% активів.

У 2018-2020 рр. рівень покриття активів власним капіталом АТ «ОТП Банк» збільшився до 16-17%, що свідчить про збільшення фінансової стійкості банку за рахунок збільшення власного капіталу.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу вказує на співвідношення капіталізованих активів/основних фондів і власного капіталу та показує, яку частину капіталу розміщено в нерухомість (майно). Коефіцієнт захищеності власного капіталу АТ «ОТП Банк» у 2017-2018 рр. становив понад 0,1 (10%), що вказує про належну частку основних фондів, проте у 2019-2020 рр. показник становив менше 0,1 (10%) за рахунок структурних рушень та збільшення частки інших активів.

Основою для визначення показників фінансової стійкості є власний капітал банку, що вимагає дослідження його динаміки та структури. Власний капітал АТ «ОТП Банк» являє собою грошові кошти, внесені акціонерами, а також кошти, утворені в процесі подальшої діяльності АТ «ОТП Банк».

За період 2017-2020 років власний капітал АТ «ОТП Банк» не зазнав суттєвих змін, оскільки статутний капітал, емісійні різниці, інший додатковий капітал залишились без змін:

1) статутний капітал – 6 186 023 тис. грн,
2) емісійні різниці – 405 075 тис. грн,
3) інший додатковий капітал – 1 236 294 тис. грн.

Резерви переоцінки в 2018 році зросли у 30 разів за рахунок переоцінки активів, проте у 2019 році резерви переоцінки зменшились на 25,2% (або 17 087 тис. грн.), у 2020 році – збільшились на 125,2% (або 63364 тис. грн).

Показники, похідні від результатів фінансово-господарської діяльності у капіталі визначаються як нерозподілений прибуток чи накопичений дефіцит. В 2017-2019 роках цей показник був збитковий (накопичений дефіцит), зменшуючи власний капітал. У 2018 році накопичений дефіцит був зменшений на 37,13% (або 1 559 367 тис. грн.), у 2018 році накопичений дефіцит був зменшений на 96,08% (або 2536756 тис. грн.), у 2019 році накопичений дефіцит продовжував зменшуватися. У 2020 році цей показник став прибутковим та збільшився на 1733722 тис. грн, забезпечуючи збільшення власного капіталу та забезпечуючи фінансову стійкість комерційного банку.

Отже, в результаті діяльності АТ «ОТП Банк» у 2017-2020 роках маємо вагомі зміни власного капіталу, які були спричинені лише двома показниками, резерви переоцінки та нерозподілений прибуток чи накопичений дефіцит.

Регулятивний капітал АТ «ОТП Банк» становить більше 500 мільйонів гривень, а отже вимога нормативу НБУ дотримана. Зміна основного капіталу АТ »ОТП Банк» в період 2018-2019 років склала 64,2% росту (або 2536756 тис. грн.), а в 2020 році показник зріс ще на 26,7% (або 1733722 тис. грн.), загалом показавши ріст на 108,1% (або 4270478 тис. грн) за весь досліджуваний період. Стосовно додаткового капіталу АТ «ОТП Банк», спочатку ми бачимо негативні зміни, в 2019 році він зменшися на 1,3% (або 17087 тис. грн), але в 2020 році зріс на 4,9% (або 63 364 тис. грн), забезпечуючи сукупний ріст в 3,5% (або 46 277 тис. грн).

За результатами всіх трансформацій регулятивний капітал постійно зростав. В період 2018-2019 років це збільшення на 47,9% (або 2519669 тис. грн.), а в період 2019-2020 років це подальше збільшення на 23,1% (або 1797086 тис. грн.), що в результаті надало за весь період збільшення регулятивного капіталу на 82,1% (або 4316755 тис. грн.).

Знаючи основний та регулятивний капітал АТ «ОТП Банк» можна розрахувати два банківських нормативи, які показують забезпеченість та захищеність АТ «ОТП Банк»: норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2) та норматив адекватності основного капіталу (Н3).

Економічний норматив Н2, встановлений Національним банком України, що відображає здатність банку своєчасно та в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру. Чим вище значення показника достатності (адекватності) регулятивного капіталу, тим більша частка ризику, що її беруть на себе власники АТ «ОТП Банк». І навпаки, чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори та вкладники АТ «ОТП Банк». Цей показник повинен бути не меншим, ніж 10%. Показник Н2 спочатку збільшився на 3,4%, а згодом зменшився на 1,6%, що дало збільшення на 1,8% за весь період, що в результаті дало 22,72%. Цей показник в АТ «ОТП Банк» має досить високе значення, що в свою чергу означає, що власники АТ «ОТП Банк» беруть на себе досить значні ризики.

Норматив адекватності основного капіталу встановлюється з метою визначення спроможності АТ «ОТП Банк» захистити кредиторів і вкладників від непередбачуваних збитків, яких може зазнати ОТП банк у процесі своєї діяльності залежно від розміру різноманітних ризиків. За 2018-2019 рік цей показник збільшився на 4,6%, але потім, в 2019-2020 роках, зменшився на 0,8%, що загалом склало збільшення показника на 3,8%, і встановлений на рівні 19,51%. Зростання цього показника є хорошим знаком, оскільки це означає, що АТ «ОТП Банк» готовий до непередбачуваних збитків краще та страхує таким чином ризики, які він несе в процесі своєї діяльності.

Показники оцінки економічного потенціалу і ділової активності АТ «ОТП Банк» наведені у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники оцінки економічного потенціалу і ділової активності АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Коефіцієнт активності залучення ресурсів	0,88	0,84	0,83	0,84	-0,04	-0,01	0,01
Рівень депозитів у зобов'язаннях	0,98	0,98	0,95	0,97	0,00	-0,03	0,02
Рівень використання залучених коштів в доходні активи	1,10	1,16	1,19	1,18	0,06	0,04	-0,02
Коефіцієнт доходних активів	0,97	0,97	0,99	0,99	0,00	0,02	0,00
Коефіцієнт кредитної активності	0,59	0,67	0,57	0,47	0,09	-0,11	-0,10
Коефіцієнт інвестиційної активності	0,17	0,15	0,24	0,21	-0,03	0,10	-0,03
Коефіцієнт робочих активів	0,97	0,97	0,99	0,99	0,00	0,02	0,00

Коефіцієнт активності залучення ресурсів вказує на частку залучених коштів у загальних пасивах. Відповідно до розрахункових значень, від 83% до 88% всіх пасивів АТ «ОТП Банк» становили залучені кошти, яка формувалися через кошти банків та інших фінансових установ, рахунки клієнтів, орендні зобов'язання, інші зобов'язання.

Рівень депозитів у зобов'язаннях АТ «ОТП Банк» коливався на рівні 95-98%, що підтверджує високий рівень концентрації зобов'язань у депозитах та залежність банку від розміщення коштів переважно фізичних та юридичних осіб. Завдяки збільшенню довіри до АТ «ОТП Банк», привабливості депозитних продуктів та програм лояльності у 2020 році кошти юридичних та фізичних осіб у 2020 р. зросли на 35,1% і досягли рекордного рівня – 47,8 млрд грн.

Коефіцієнт інвестиційної активності характеризує питому вагу інвестиційних вкладень в загальних активах, яка коливалася на рівні 17% у 2017 р., 15% у 2018 р., 24% у 2019 р., 21% у 2020 р. Інвестиції АТ «ОТП Банк» складався з цінних паперів двох видів: державні боргові цінні папери та корпоративні боргові цінні папери. Виходячи з таблиці 2.6 можна сказати, що АТ «ОТП Банк» з кожним роком продовжує збільшувати портфель цінних паперів: інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід – 9,6 разів у 2017-2020 роках; інвестиції, що оцінюються за амортизованою собівартістю – 1,3 разів у 2017-2020 роках.

Сукупна вартість державних боргових цінних паперів у 2017 р. становила 5 142 869 тис. грн, 2018 р. – 4 810 578 тис. грн, 2019 р. – 10 859 725тис. грн, 2020 р. – 12 612 049 тис. грн. Зовсім інша ситуація з корпоративними та банківськими цінними паперами, вартість яких зменшувалася у 2018-2019 роках та збільшилася у 2020 році на 30,55%.

Також збільшувався резерв АТ «ОТП Банк» на покриття очікуваних збитків від операцій з цінними паперами. В 2019 збільшення склало 12,71% (або 4026 тис. грн.), а в 2020 році різке збільшення на 206,32% (або 73637 тис. грн.), що вказує на збільшення резервів на покриття очікуваних збитків від операцій з цінними паперами пропорційно збільшенню вартості цінних паперів.

Тому можна сказати, що портфель цінних паперів представлений в основному лише державними борговими цінними паперами з поправками на можливі збитки. Через досить інтенсивне збільшення цього виду цінних паперів АТ «ОТП Банк» має ріст портфелю на 216,06% (або 2518297 тис. грн.) та на 85,16% (або 3137066 тис. грн.) відповідно за 2019 та 2020 рік, забезпечуючи загалом приріст в 485,21% (або 5655363 тис. грн.).

Управління ризиком ліквідності відбувається на трьох часових горизонтах. Ключовими показниками ліквідності є економічні нормативи: короткострокова ліквідність (Н6); коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами ($LCR_{ВВ}$) та в іноземній валюті ($LCR_{ІВ}$); коефіцієнт чистого

стабільного фінансування (NSFR). Показники ліквідності АТ «ОТП Банк» розраховані у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Короткострокова ліквідність (Н6)	91,65	92,85	104,54	99,32	1,20	11,69	-5,22
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами ($LCR_{вв}$)	-	113,54	175,07	201,93	-	61,54	26,86
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті ($LCR_{ів}$);	-	122,32	147,26	229,39	-	24,94	82,13

Отже, протягом 2017-2020 рр. АТ «ОТП Банк» продовжував утримувати достатній запас перевищення короткострокових активів над зобов'язаннями, забезпечивши досягнення показника LCR на достатньому рівні та у 2020 р. на рівні понад 200% у всіх валютах та майже 225% в іноземних валютах. Короткострокова ліквідність банку повинна перебувати на рівні неменше 60% та АТ «ОТП Банк» виконував нормативне значення. Фактичний рівень короткострокової ліквідності становив 92-105%, що свідчить про наявність достатніх грошових ресурсів для покриття термінових зобов'язань.

Рентабельність активів АТ «ОТП Банк» не характеризується динамікою зростання та менеджмент банку не може забезпечити високий та сталий рівень рентабельності (таблиця 2.7). У 2018 р. відбулося незначне зменшення рівня рентабельності активів. У 2019 р. рентабельність зросла до рівня 6,54% у річному вираженні. Збільшення рівня прибутковості вдалося досягти завдяки зростанню долі споживчих кредитів у структурі робочого кредитного портфеля, підвищенні ефективності операційних процесів та виважених підходах щодо політики управління кредитними ризиками.

Таблиця 2.7

Рентабельність активів АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Чистий прибуток, тис. грн	954124	1021365	2536756	1733722	67 241	1 515 391	-803 034
Активи банку на кінець року, тис. грн	29832398	32757138	44781323	58924907	2 924 740	12 024 185	14 143 584
Активи банку на початок року, тис. грн	24832378	29832398	32757138	44781323	5 000 020	2 924 740	12 024 185
Рентабельність активів, %	3,49	3,26	6,54	3,34	-0,23	3,28	-3,20

Прибутковість активів повинна бути не менше, ніж 0,01 та показує, скільки чистого прибутку приносить 1 грн. активів АТ «ОТП Банк». У 2017-2020 роках найбільш прибутковим був 2019 рік (таблиця 2.7), коли рентабельність активів становила 6,54%, проте попередні роки рентабельність коливалася на рівні 3,3-3,5%, що свідчить про загальну ефективність використання банківських активів.

Рентабельність витрат показує, скільки чистого прибутку припадає на одиницю витрат. Ми знаємо, що витрати з кожним роком зростають в досить сталому темпі, а ось прибутки за рахунок доходів досить нестабільні. Різні темпи росту показують зменшення цього показника станом на 2020 рік (на 0,248) після незначного зростання в 2019 році (на 0,063), що означає, що підприємство стало менш рентабельним с своїй діяльності, при тому майже в двічі.

Чиста процентна маржа показує скільки процентного прибутку АТ «ОТП Банк» має з одиниці активів. Оптимально, цей показник не повинен бути менше

0,045. Судячи з попередніх таблиць, процентні доходи та витрати зазнали схожих змін, при тому, що активи АТ «ОТП Банк» постійно зростають. Тому ми бачимо зменшення показнику з кожним роком, спочатку на 0,012, а потім на 0,016, що є негативним явищем, не дивлячись на низький темп.

Рівень іншого операційного доходу показує, наскільки АТ «ОТП Банк» залежить від інших своїх доходів. Цей показник дуже малий, та зменшується (сукупно за період зменшився на 0,001) що свідчить про те, що банк зосереджений саме на основній своїй діяльності для отримання доходів.

Отже, фінансовий стан АТ «ОТП Банк» є стабільним, не дивлячись на коливання в статтях доходів та витрат, які сталися в 2020 році. Всі фінансові показники вказують на тенденцію погіршення показників прибутковості та рентабельності. Наявна ліквідність є достатньою для забезпечення поточних потреб емітента та виконання регулятивних вимог.

2.3. Оцінка впливу факторів на діяльність АТ «ОТП Банк»

Зовнішнє економічне середовище у 2020 році визначалось різким погіршення умов внаслідок стрімкого розповсюдження вірусу COVID-19. Вірус перейшов в стадію глобальної пандемії вже станом на кінець 1 кварталу 2020 року та продовжував розвиватись протягом року нерівномірно географічно та хвилеподібно на часовому горизонті. Застосування жорстких форм локдауну на ранніх стадіях розповсюдження вірусу для уникнення перевантаження медичної системи країн світу призвело до фактичної короткотермінової зупинки функціонування ключових економічних зв'язків та падіння економічної активності.

Для протидії негативним наслідкам заходів по боротьбі з пандемією уряди та центробанки країн світу застосували повний арсенал інструментів фіскальної та монетарної політики, які включали виплати фінансової компенсації суб'єктам економічних відносин, запровадження мораторію на

обслуговування та виплату боргів, зниження облікових ставок центробанків та проведення відкритих операцій центробанків з придбання та рефінансування боргових зобов'язань (елементи кількісного пом'якшення).

Оскільки причини кризи мали не економічний характер, оцінки наслідків пандемії на світову економіку були досить невизначеними на початку пандемії та досягли найнижчої точки за результатами 2 кварталу 2020 року. Проте здатність економік світу адаптуватися до нових реалій призводила до поступового покращення очікувань. Відновлення світової економіки було достатньо різким протягом решти 2020 року. Рушійними силами, що заклали основу зростання в другому півріччі 2020 року, були споживання в більшості економік світу завдяки, насамперед, значним фіскальним стимулам та інвестиції в інфраструктурні проекти в Китаї. Сільське господарство та виробництво продемонстрували стійкість до пандемії та короткий період адаптації до нових викликів. Аутсайдерами залишаються індустрія послуг і туризм за рахунок високої частоти та інтенсивності персональних контактів. Згідно з оцінками Міжнародного валютного фонду, очікується, що світова економіка втратить 3.5% за 2020 рік, з поверненням до зростання в 2021 році (5.5% зростання), та повним подоланням наслідків пандемії до кінця 2022 року (4.2% зростання).

Економіка України у 2020 р. втратила частину доходів у таких галузях як добувна промисловість і розроблення кар'єрів, переробна промисловість, транспорт, складське господарство, тимчасове розміщування й організація харчування, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування.

Економіка України у 2020 р. продемонструвала швидкі темпи відновлення завдяки:

– позитивному внеску в розвиток економіки сільського господарства на 10,24%, будівництва – на 11,18%, торгівлі – 11,86%, інформаційного сектору – 14,63%, фінансової та страхової діяльності – 11,23%;

– державному сектору на 14,95% через інфраструктурні проекти в дорожньому будівництві,

Таблиця 2.8

Валовий внутрішній продукт, млн грн [38]

	Роки			
	2017	**2018**	**2019**	**2020**
Валовий внутрішній продукт	**2981227**	**3560302**	**3977198**	**4222026**
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	303419	360998	356563	393077
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	176851	214158	222210	193120
Переробна промисловість	357160	410646	429084	426483
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	85970	111856	124908	122878
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	9880	11394	14436	16257
Будівництво	64431	81259	107430	119441
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	409256	471618	525974	588365
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	190825	227140	264689	262453
Тимчасове розміщування й організація харчування	18727	25112	35311	30834
Інформація та телекомунікації	110296	138828	182667	209394
Фінансова та страхова діяльність	83392	98953	115476	131903
Операції з нерухомим майном	171674	206085	241493	268980
Професійна, наукова та технічна діяльність	86537	113354	141523	137192
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	35471	48571	62238	59895
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	163798	212789	266656	306533
Освіта	133213	158620	172645	186049
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	76140	77130	95435	113642
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	17376	20375	24053	24338
Надання інших видів послуг	22490	29010	38837	35891
Валова додана вартість в основних цінах	**2516906**	**3017896**	**3421628**	**3626725**
Податки на продукти	473084	550472	565943	606560
Субсидії на продукти	-8763	-8066	-10373	-11259

– в системі охорони здоров'я на 14,95% через витрати на систему охорони, що пов’язані з боротьбою з пандемією коронавірусу та впровадженням медичної реформи; а також

– профіциту поточного рахунку, забезпеченого стабільно високими цінами на міжнародних ринках на продукцію експорту України та значною корекцією цін у комбінації зі значними запасами енергоносіїв, основної категорії імпорту.

Вплив стану економіки на стан діяльності АТ «ОТП Банк» можна визначити за допомогою коефіцієнта еластичності (Е). Критичні значення коефіцієнта еластичності вказують на множинність критичних значень:

Е = 0 – вплив фактору на фінансовий стан банку відсутні, характер впливу абсолютно нееластичний,

Е = 1 – вплив факторів на фінансовий стан банку прямий, характер впливу унітарний,

Е = -1 – вплив факторів на фінансовий стан банку обернений, характер впливу унітарний,

0<Е<1 – вплив факторів на фінансовий стан банку прямий, характер впливу інфраеластичний,

-1 >Е>0 – вплив факторів на фінансовий стан банку обернений, характер впливу інфраеластичний,

1<Е<∞° – вплив факторів на фінансовий стан банку прямий, характер впливу ультраеластичний,

-∞>Е>-1° – вплив факторів на фінансовий стан банку обернений, характер впливу ультраеластичний.

Вплив стану економіки на вартість чистих активів АТ «ОТП Банк» визначена коефіцієнтом еластичності у табл. 2.9 та коефіцієнт еластичності у 2017-2018 рр. був менше 1 (E_{2017} = 0,82, E_{2018} = 0,53).

За розрахунковими значеннями у 2017-2018 рр. зв'язок між ВВП та чистими активами АТ «ОТП Банк» був прямий та інфраеластичний, що вказує на зростання активів банку меншими темпами, ніж зростав ВВП України.

Таблиця 2.9

Вплив стану економіки на вартість чистих активів АТ «ОТП Банк»

Роки	ВВП України, млн грн	Чисті активи АТ «ОТП Банк», тис. грн	Абсолютне відхилення, млн грн		Середнє значення, млн грн		Еластичність чистих активів банку до ВВП
			ВВП	Чисті активи АТ «ОТП Банк»	ВВП	Чисті активи АТ «ОТП Банк»	$E = \frac{\Delta A/\overline{\overline{A}}}{\Delta ВВП/\overline{\overline{ВВП}}}$
			$\Delta ВВП$	ΔA	$\overline{\overline{ВВП}}$	$\overline{\overline{A}}$	
2016	2385367	24832378					
2017	2981227	29832398	595860	5000020	2683297	27332388	0,82
2018	3560302	32757138	579075	2924740	3270765	31294768	0,53
2019	3977198	44781323	416896	12024185	3768750	38769231	2,80
2020	4191864	58924907	214666	14143584	4084531	51853115	5,19

У 2019-2020 рр. коефіцієнт еластичності між ВВП та чистими активами АТ «ОТП Банк» був більше 1 (E_{2019} = 2,80, E_{2020} = 5,19), що вказує на зростання активів банку швидшими темпами, ніж зростав ВВП України.

Таким чином, варто відмітити позитивну динаміку у розвитку банку та збільшення його економічного потенціалу і фінансового стану та постійно прямий зв'язок між ВВП та чистими активами АТ «ОТП Банк».

Вплив стану економіки на чистий фінансовий результат (прибуток, збиток) АТ «ОТП Банк» (табл. 2.10) вказує на відсутність єдиних значень еластичності. У 2017 р. показник був від'ємного значення (E_{2017} = 18,08), проте у 2018-2019 рр. показник був додатного значення (E_{2018} = 0,38, E_{20190} = 7,70), проте у 2018 р. зв'язок був інфраеластичний, у 2019 р. – ультраеластичний.

Сукупні оцінка впливу зовнішніх факторів на показники АТ «ОТП Банк» визначається формулою кореляції та кореляційними графіками, за якими чисті активи банку виявили високий ступінь кореляції ВВП та чистий активів. Чистий прибуток АТ «ОТП Банк» має менший рівень кореляції з ВВП, що вказує на залежність від рівня фінансового менеджменту банку, а не від загальноекономічної ситуації в державі.

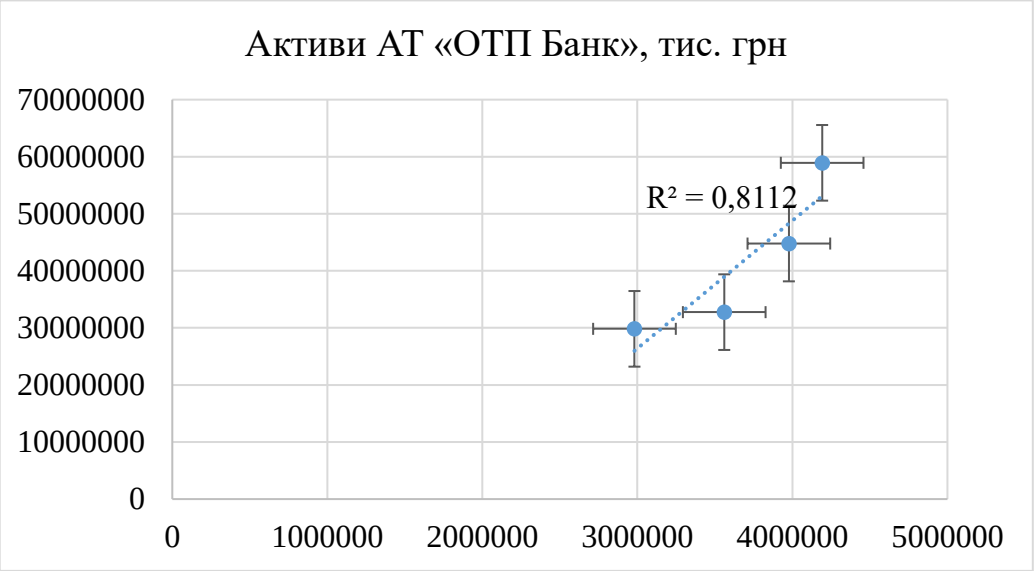

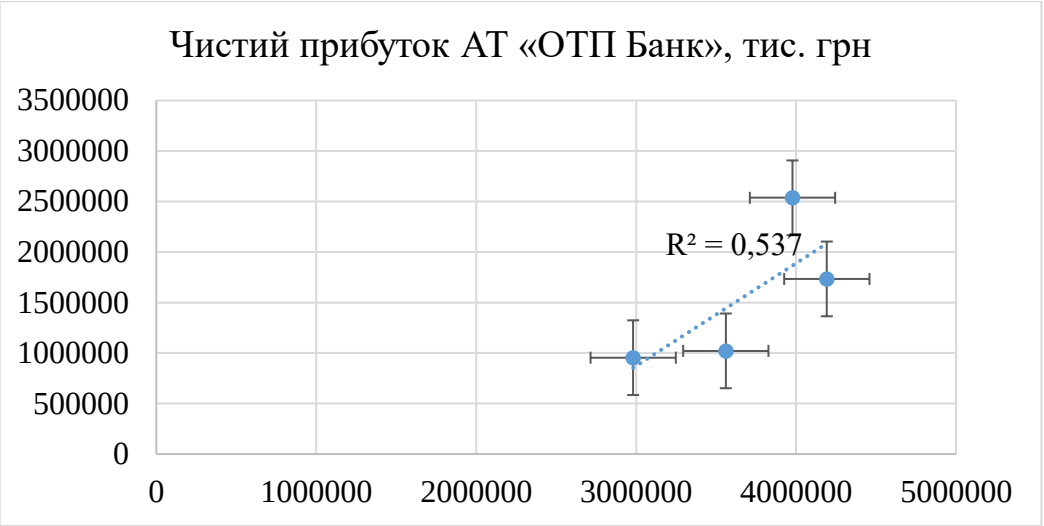

Рис. 2.1. Кореляційні графіки впливу ВВП на показники АТ «ОТП Банк»

Протягом більшої частини 2020 року показник споживчої інфляції знаходився нижче нижньої межі коридору та перебував під впливом скорочення попиту на певні групи товарів та послуг у результаті кризових явищ в економіці. У 2016-2018 рр. індекс споживчих цін перевищував позначку 10% та набував двозначного числа: 113,9% та 114,4%, 110,9% відповідно. Основними напрямами підвищення цін було підняття цін на алкогольні напої, тютюнові вироби, житло, електроенергію, освіту, продукти харчування та безалкогольні напої. У 2019-2020 рр. індекс споживчих цін не перевищував позначку 10%, що вказує на помірний рівень інфляційних цін в Україні.

Коефіцієнт еластичності індексу споживчих цін на чистих активів АТ «ОТП Банк» становив: 41,76 – у 2017 р. (вплив прямий, ультраеластичний), - 3,01- у 2018 р. (вплив обернений, ультраеластичний), -11,31 – у 2019 р. (вплив обернений, ультраеластичний), -5,52 – у 2020 р. (вплив обернений, ультраеластичний).

Коефіцієнт еластичності індексу споживчих цін на чистого фінансового результату АТ «ОТП Банк» становив: -916,73 – у 2017 р. (вплив обернений, ультраеластичний), -2,19- у 2018 р. (вплив обернений, ультраеластичний), - 31,06 – у 2019 р. (вплив обернений, ультраеластичний), 7,62– у 2020 р. (вплив прямий, ультраеластичний).

Таблиця 2.10

Вплив стану економіки на чистий фінансовий результат АТ «ОТП Банк»

Роки	ВВП України, млн грн	Чистий фінансовий результат АТ «ОТП Банк», тис. грн	Абсолютне відхилення, млн грн		Середнє значення, млн грн		Еластичність чистого фінансового результату банку до ВВП
			ВВП	Чистий фінансовий результат АТ «ОТП Банк»	ВВП	Чистий фінансовий результат АТ «ОТП Банк»	$E = \frac{\Delta П/П}{\Delta ВВП/\overline{\overline{ВВП}}}$
			$\Delta ВВП$	$\Delta П$	$\overline{\overline{ВВП}}$	$\overline{\overline{П}}$	
2016	2385367	-2847715					
2017	2981227	954124	595860	3801839	2683297	-946796	-18,08
2018	3560302	1021365	579075	67241	3270765	987744,5	0,38
2019	3977198	2536756	416896	1515391	3768750	1779061	7,70
2020	4191864	1733722	214666	-803034	4084531	2135239	-7,16

Низька вартість паливно-мастильних матеріалів і скорочення споживання споживчого імпорту компенсували зростання «імпортованої» інфляції в результаті девальвації гривні з початком жорстких заходів з протидії пандемії. На внутрішньому ринку обмеження на сферу послуг та транспорт стримували зростання вартості цих компонентів споживчого кошика. З пожвавленням показників обороту роздрібної торгівлі, корекцією вартості продуктів харчування на гірші показники врожаю поточного року та відновленням зростання вартості енергоносіїв на міжнародних ринках споживча інфляція очікувано прискорилася в другому півріччі 2020 року, і, станом на кінець року, досягла цільового горизонту НБУ в 5%.

Незважаючи на кризові явища в економіці, Україна закінчила 2020 рік із профіцитом поточного рахунку. Структура експорту, в якій переважають продукти з невисокою додатковою вартістю, виявилась стійкою до кризи. Світове споживання продуктів харчування за рахунок фіскальних інструментів підтримувалось на достатньо високих рівнях, водночас фіскальні стимули в інфраструктурі проекти в Китаї на тлі обмеження пропозиції формували стійкий попит на продукцію гірничо-видобувного сектору та металургії. Стрімке зростання вартості певних зернових і олійних культур у результаті гіршого врожаю 2020 року та низька база порівняння показників експорту продукції металургії й залізних руд дозволили досягти лише 2% скорочення обсягів експорту за 2020 рік.

2020 рік банківська система України закінчила з високими показниками прибутковості. Незважаючи на очікуване збільшення відрахувань до резервів на покриття втрат від кредитних ризиків, банкам вдалося втримати показники чистих процентних доходів та комісійних доходів на стало високому рівні. З огляду на різке зниження відсоткових ставок, яке розпочалось у 4 кварталі 2019 року й тривало протягом всього 2020 року, очікується зниження прибутковості банківського сектору з поступовою нормалізацією показників доходності активів та капіталу. Найбільшим стратегічним викликом банків України в середньостроковій перспективі залишаються показники ефективності

діяльності, покращення яких можливе шляхом оптимізації та діджиталізації операційних процесів, реалістичність реалізації яких було підтверджено адаптацією до нових стандартів проведення операцій на період пандемії.

Стимулююча монетарна політика НБУ призвела до зниження вартості фінансових ресурсів та відновлення попиту на кредитування в гривні. Національний банк України надав додаткову підтримку тренду де-доларизації балансів банків, знижуючи нормативне значення вимог до обов'язкового резервування залучених коштів у гривні до 0% з одночасним підвищенням цього показника для коштів в іноземних валютах до 10%. Зміщення акцентів на гривню в кредитному портфелі дозволило зменшити ризик доларизації кредитних портфелів банків, проте значні залишки іноземної валюти у високоліквідних активах, при незначному попиті в кредитному портфелі, створюють додатковий тягар для показників прибутковості банків України.

Валютні коливання та значення офіційного калютного курсу (рис. 2.2 та 2.3) є як одного з факторів впливу на банк, що повязане з можливими втратами та збитками від курсових різниць.

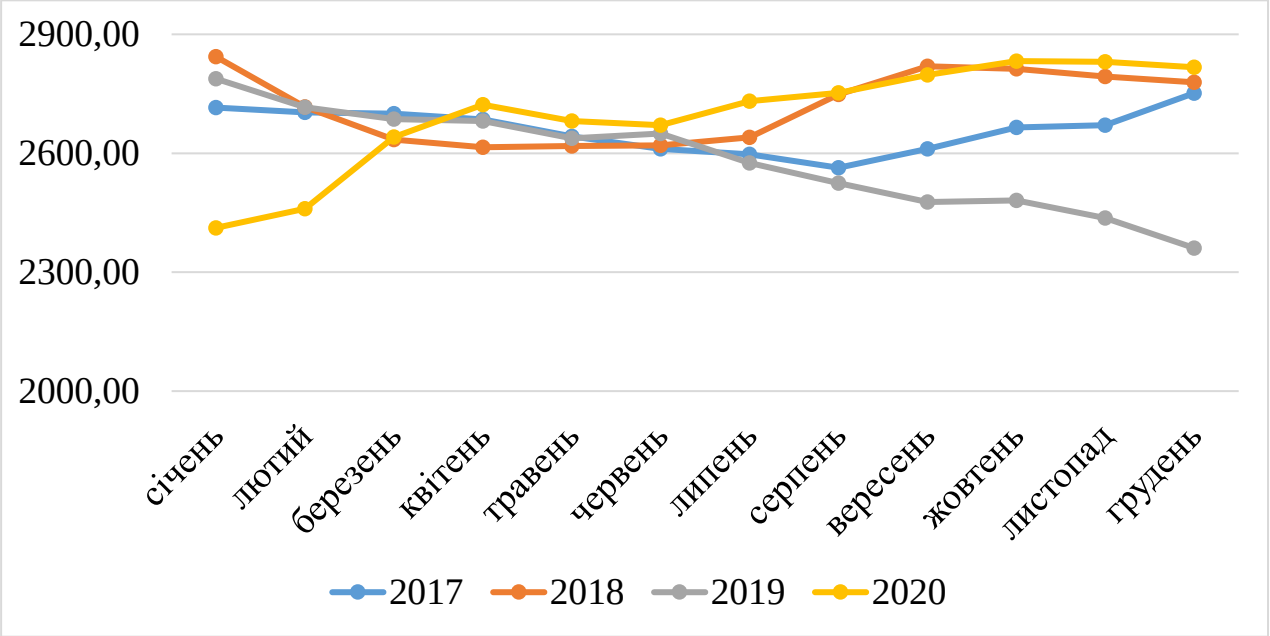

Рис. 2.2. Офіційний курс долара США, грн за 100 у.о. [39]

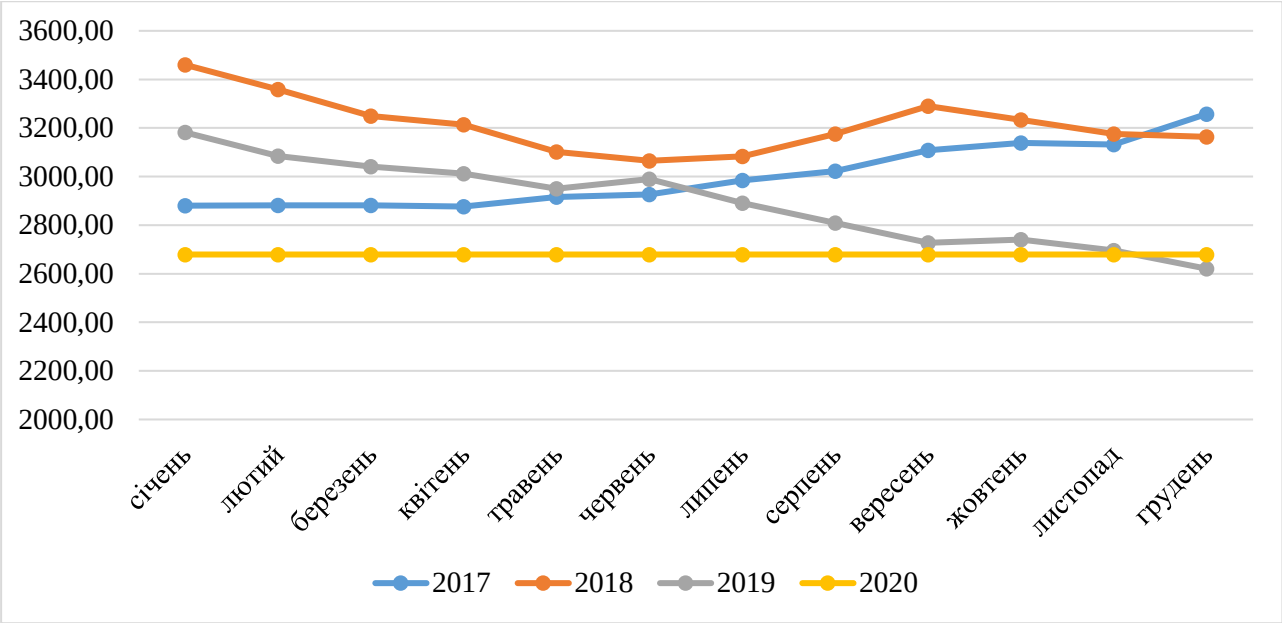

Рис. 2.3. Офіційний курс євро, грн за 100 у.о. [39]

АТ «ОТП Банк» володіє фінансовими активами у валютах, а також має фінансові зобов'язання, тому формується валютний ризик та валютна позиція (таблиця 2.11).

Таблиця 2.11

Валютна позиція АТ «ОТП Банк»

	Гривні	**Долари США**	**Євро**	**Інші валюти**	**Дорогоцінні метали**
2017	2,586,214	(1,022,207)	970,622	(3,665)	(4,190)
2018	4,340,183	469,360	(359,693)	6,481	(3,849)
2019	6,845,503	94,953	18,792	46,768	(5,921)
2020	7,998,656	484,740	(272)	18,334	(5,098)

Валютна позиція АТ «ОТП Банк» за українською гривнею була відкритою довгою валютною позицією, доларами США – відкритою короткою валютною позицією у 2017 році та відкритою довгою валютною позицією у 2018-2020 роках, євро – відкритою короткою валютною позицією у 2018 та 2020 роках та відкритою довгою валютною позицією у 2017 та 2019 роках, іншими валютами – відкритою короткою валютною позицією у 2017 році та

відкритою довгою валютною позицією у 2018-2020 роках, дорогоцінними металами – відкритою короткою валютною позицією.

Нормативне значення загальної відкритої (довгої/короткої) валютної позиції банку (Л13) має бути не більше ніж 30 відсотків. Цей норматив дотримується лише в 2018 році. Він збільшився в 2019 році на 0,903, (або ж 90,3%) а потім зменшився на 0,010 (або ж 1%) в 2020 році, залишаючи ліміт недодержаним.

Загальна довга відкрита валютна позиція (Л13-1) має бути не більше ніж 20 відсотків. Тут ситуація навпаки, В 2018 році загальна довга відкрита позиція має дуже високе значення в 412,2%, але вже в 2019 цей показник був нормалізований, з подальшим дотриманням нормативного значення показника в 2020 році (1%).

Т.М. Паянок та М.П. Каменчук оцінили вплив різних факторів на динаміку фінансових результатів ПАТ КБ «Приватбанк» за допомогою кореляційного аналізу в програмному продукті SPSS. На власний капітал ПАТ КБ«Приватбанку» переважна більшість показників має істотний вплив, окрім інфляції. Згідно з дослідженням індекс споживчих цін взагалі не впливає на діяльність банку, обрані показники мають парний коефіцієнт кореляції від 0,08 до 0,29, при цьому прослідковується слабкий лінійний взаємозв’язок її з курсом долара. В свою чергу, на такий важливий показник як власний капітал банку, що має прямий зв’язок із його фінансовими результатами, чинять істотний вплив: активи, депозити, зобов’язання банку, а також курс долара, ВВП та доходи населення. [40, с. 83].

Проведемо дослідження для визначення впливу показників за вище аналізованою методикою на діяльність АТ «ОТП Банк».

На загальну вартість активів АТ «ОТП Банк» впливала інфляція, ВВП, доходи населення.

На власний капітал АТ «ОТП Банк» впливали інфляція, ВВП, доходи населення.

Таблиця 2.12

Матриця парних коефіцієнтів кореляції

	Активи	Власний капітал	Зобов'я-зання	Депозити	Кредити	Фінансовий результат банку	Курс долара	Інфляція	ВВП	Доходи населення	Фінансовий результат підприємств
Активи	1										
Власний капітал	0,974081	1									
Зобов'язання	0,998448	0,959972	1								
Депозити	0,924454	0,965257	0,907073	1							
Кредити	0,919937	0,982061	0,897343	0,935006	1						
Фінансовий результат банку	0,612379	0,716121	0,581978	0,865503	0,707734	1					
Курс долара	-0,04263	-0,18696	-0,00675	-0,41606	-0,20994	-0,8155	1				
Інфляція	-0,97955	-0,98559	-0,97029	-0,90869	-0,96794	-0,58782	0,019818	1			
ВВП	0,900687	0,974085	0,87547	0,935848	0,998483	0,732803	-0,25493	-0,95282	1		
Доходи населення	0,895356	0,971739	0,869447	0,970656	0,984543	0,82052	-0,37252	-0,92846	0,989611	1	
Фінансовий результат підприємств	-0,21308	-0,01758	-0,25953	0,169182	0,075122	0,606993	-0,91265	0,164659	0,129142	0,212472	1

На зобов'язання АТ «ОТП Банк» впливали інфляція, ВВП, доходи населення.

На депозити АТ «ОТП Банк» впливали інфляція, ВВП, доходи населення.

На кредити АТ «ОТП Банк» впливали інфляція, ВВП, доходи населення.

На фінансовий результат банку впливали курс долара, ВВП, доходи населення.

Як свідчать результати кореляційного аналізу, на фінансовий стан банку переважна більшість аналізованих показників має сильний вплив, окрім курсу долара США та фінансового результату підприємств.

АТ «ОТП Банк» під впливом змін зовнішнього середовища наражається на ринковий (ціновий) ризик внаслідок неочікуваних змін ринкових цін на активи, що перебувають на його балансі. Втім, окрім наявності ризик-факторів, які не перебувають під безпосереднім контролем банку, та ступеню їх волатильності, необхідною передумовою ринкового ризику є існування відкритої позиції що визначає ступінь чутливості фінансової установи до коливань ринкових індикаторів. Виходячи з незначних обсягів інвестицій у цінні папери з нефіксованим прибутком та основні засоби, менеджмент зосереджується на управлінні передусім відсотковим та валютним ризиками, що належать до групи ринкових (цінових) ризиків.

Висновки до розділу 2

АТ «ОТП Банк» – один із найбільших українських банків з іноземним капіталом, визнаний лідер банківсько-го сектору країни. На ринку працює з 1998 року, має стійку репутацію соціально відповідальної надійної та стійкої фінансової установи.

АТ «ОТП Банк» пропонує клієнтам тільки найкращий сервіс та послуги, серед яких кредитні та депозитні продукти, страхування, управління активами, лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг. АТ «ОТП Банк»

продовжує гармонійне збільшення обсягів портфелів роздрібного і корпоративного сегменту. Банк також продовжує стратегію інвестування власних та залучених коштів в ІТ-сферу та діджиталізацію клієнтських сервісів для приватних і корпоративних клієнтів.

Показники фінансового стану АТ «ОТП Банк» вказують на його фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність. Протягом 2017-2020 рр. АТ «ОТП Банк» продовжував утримувати достатній запас перевищення короткострокових активів над зобов'язаннями. Короткострокова ліквідність банку повинна перебувати на рівні неменше 60% та АТ «ОТП Банк» виконував нормативне значення. Фактичний рівень короткострокової ліквідності становив 92-105%, що свідчить про наявність достатніх грошових ресурсів для покриття термінових зобов'язань.

Рентабельність активів АТ «ОТП Банк» не характеризується динамікою зростання та менеджмент банку не може забезпечити високий та сталий рівень рентабельності. У 2018 р. відбулося незначне зменшення рівня рентабельності активів. Збільшення рівня прибутковості вдалося досягти завдяки зростанню частки споживчих кредитів у структурі робочого кредитного портфеля, підвищенні ефективності операційних процесів та виважених підходах щодо політики управління кредитними ризиками.

Зовнішнє економічне середовище визначалось різким погіршення умов внаслідок стрімкого розповсюдження вірусу COVID-19. Застосування жорстких форм локдауну на ранніх стадіях розповсюдження вірусу для уникнення перевантаження медичної системи країн світу призвело до фактичної короткотермінової зупинки функціонування ключових економічних зв'язків та падіння. Доведено чутливість показників діяльності банку та макропоказників.

РОЗДІЛ 3
ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ

3.1. Прогнозування фінансового стану АТ «ОТП Банк»

Формування прогнозів значень показників фінансової звітності є важливим завданням аналітичних відділів банків. Оскільки в економічній науці існує дві групи методів прогнозування на основі часових трендів — простої екстраполяції трендів та експоненціального згладжування, виникає потреба в оцінці рівня ефективності методів з обох груп для визначення найоптимальнішого. Для побудови спрощеного прогнозу було обрано показники активів.

Для точності побудови функції прогнозу загальної вартості активів на основі методу простої екстраполяції побудуємо числовий ряд з квартальними показниками розміру активів, власного капіталу та зобов'язань (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Показники АТ «ОТП Банк», необхідні для побудови функції прогнозу, тис грн

Квартал	**Період, *t***	***t*²**	**Активи АТ «ОТП Банк»**	**Власний капітал АТ «ОТП Банк»**	**Зобов'язання АТ «ОТП Банк»**
1	2	3	4	5	6
1 кв. 2017	1	1	26441431	2851692	23589739
2 кв. 2017	2	4	25473036	2961482	22511554
3 кв. 2017	3	9	26842017	3280403	23561614
4 кв. 2017	4	16	29832398	3629975	26202423
1 кв. 2018	5	25	30895193	3828359	27066834
2 кв. 2018	6	36	29230698	4233581	24997117
3 кв. 2018	7	49	32184330	4780962	27403368
4 кв. 2018	8	64	32757138	5254806	27502332
1 кв. 2019	9	81	34356619	6035619	28321000
2 кв. 2019	10	100	36805001	6532164	30272837
3 кв. 2019	11	121	40374133	7290014	33084119
4 кв. 2019	12	144	44781323	7774475	37006848

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
1 кв. 2020	13	169	49084871	8200450	40884421
2 кв. 2020	14	196	48655246	8734637	39920609
3 кв. 2020	15	225	55476645	9712465	45764180
4 кв. 2020	16	256	58924907	9571561	49353346

Для визначення коефіцієнтів функції необхідно скористатися методом найменших квадратів, який реалізовується через програмне забезпечення Excel.

$$y_{активи} = 2\ 145\ 439\ t + 19\ 395\ 956 \quad (3.2)$$

$$y_{власний\ капітал} = 497\ 987\ t + 1\ 684\ 152 \quad (3.3)$$

$$y_{зобовязання} = 1\ 647\ 452\ t + 17\ 711\ 804 \quad (3.4)$$

Таблиця 3.2

Показники, необхідні для побудови функції прогнозу активів АТ «ОТП Банк» на основі методу простої екстраполяції

Квартал	**Період, *t***	***t²***	**Активи АТ «ОТП Банк», тис грн**	***ty***	**Прогнозований обсяг активів, тис. грн**
1 кв. 2017	1	1	26441431	26441431	21541395
2 кв. 2017	2	4	25473036	50946072	23686834
3 кв. 2017	3	9	26842017	80526051	25832273
4 кв. 2017	4	16	29832398	119329592	27977712
1 кв. 2018	5	25	30895193	154475965	30123151
2 кв. 2018	6	36	29230698	175384188	32268590
3 кв. 2018	7	49	32184330	225290310	34414028
4 кв. 2018	8	64	32757138	262057104	36559467
1 кв. 2019	9	81	34356619	309209571	38704906
2 кв. 2019	10	100	36805001	368050010	40850345
3 кв. 2019	11	121	40374133	444115463	42995784
4 кв. 2019	12	144	44781323	537375876	45141223
1 кв. 2020	13	169	49084871	638103323	47286661
2 кв. 2020	14	196	48655246	681173444	49432100
3 кв. 2020	15	225	55476645	832149675	51577539
4 кв. 2020	16	256	58924907	942798512	53722978

Підставивши номер періоду спостереження для 2021-2022 рр. в отриману функцію можна отримати прогноз обсягу активів на наступні п’ять періодів(табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогноз майбутнього значення активів АТ «ОТП Банк» на основі методу простої екстраполяції

Квартал	Період, t	t^2	Активи АТ «ОТП Банк», тис грн	Прогнозований обсяг активів, тис. грн	Абсолютна різниця, $\Delta y = y - yt$
1 кв. 2021	17	289	61728197	55868417	5859780
2 кв. 2021	18	324	60155911	58013856	2142055
3 кв. 2021	19	361	64972658	60159294	4813364
4 кв. 2021	20	400	н/д	62304733	-
1 кв. 2022	21	441	н/д	64450172	-

Похибка прогнозу для майбутніх періодів розрахована на основі фактичних квартальних звітів 2021 р. становить:

$$\sigma_t = \sqrt{\frac{\sum_1^n \Delta y_i^2}{n}} = \sqrt{\frac{5859780^2 + 2142055^2 + 4813364^2}{3}} =$$

$$= \sqrt{\frac{34337024461094 + 4588401336669 + 23168468760736}{3}} = \sqrt{\frac{62093894558500}{3}}$$

$$= \sqrt{20697964852833} = 4549502 \text{ тис грн.}$$

Отже, прогнозування майбутнього значення активів АТ «ОТП Банк» ефективніше здійснювати на основі методу експоненціального згладжування, оскільки, по-перше, він має меншу похибку прогнозу, по-друге, має менше відхилення значення показника від фактично отриманого. На кінець 2021 р. розмір активів банку становитиме близько 60 000 млн грн.

Детальне прогнозування основних показників розвитку комерційного банку можна дослідити за допомогою математичного апарату, а саме «економетричних моделей тренду різних типів (лінійної, степеневої і параболічної) з метою виявлення моделей з найвищим рівнем достовірності для проведення статистично вірогідних середньострокових прогнозів» [41, с. 169]. Мудра Р. Р. вказує, що для кожного показника повинні бути побудовані три молелі, обчислені показники R^2, F, DW [41, с. 170]. Застосування підходу з побудовою кількох моделей дасть змогу визначити найоптимальніший прогноз.

У першу чергу, потрібно здійснити прогнозування активів (табл. 3.4), оскільки їх вартість є вихідною для побудови системи фінансових прогнозів банку.

Таблиця 3.4

Моделі тренду активів АТ «ОТП Банк»

Тип лінії тренду	Рівняння тренду	R^2
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України		
лінійний	$y = 480\,223{,}50t + 1\,587\,739{,}00$	0,94
ступеневий	$y = 2\,060\,642{,}84t^{0{,}36}$	0,86
параболічний	$y = 58\,272{,}25t^2 + 188\,862{,}25t + 1\,879\,10$	0,95
Кошти в банках		
лінійний	$y = 3\,157\,474{,}10t - 1\,856\,863{,}50$	0,63
ступеневий	$y = 2\,579\,547{,}05t^{0{,}79}$	0,43
параболічний	$y = 2\,629\,023{,}25t^2 - 9\,987\,642{,}15t + 11\,288\,252{,}75$	0,99
Кредити клієнтам		
лінійний	$y = 3\,433\,447{,}40t + 14\,619\,938{,}50$	0,98
ступеневий	$y = 17\,495\,784{,}84t^{0{,}34}$	1,00
параболічний	$y = -560\,483{,}00t^2 + 6\,235\,862{,}40t + 11\,817\,523{,}50$	1,00
Інвестиції		
лінійний	$y = 2\,815\,671{,}30t + 1\,279\,539{,}50$	0,85
ступеневий	$y = 4\,353\,582{,}63t^{0{,}70}$	0,72
параболічний	$y = 506\,854{,}25t^2 + 281\,400{,}05t + 3\,813\,810{,}75$	0,87
Основні засоби та нематеріальні активи		
лінійний	$y = 108552t + 276376$	0,96
ступеневий	$y = 386845t^{0{,}4065}$	0,92
параболічний	$y = 23038t^2 - 6638{,}4t + 391566$	1
Активи з права користування		
лінійний	$y = 256644t - 57798$	1
ступеневий	$y = 7503{,}9t^{2{,}9508}$	1
параболічний	$y = 256644t - 577986$	1
Поточні/відстрочені активи з податку на прибуток		
лінійний	$y = -179695t + 678655$	0,68
ступеневий	$y = 541603t^{-1{,}744}$	0,83
параболічний	$y = 134\,908{,}00t^2 - 854\,235{,}40t + 1\,353\,195{,}00$	0,99
Інвестиційна нерухомість		
лінійний	$y = -4477{,}2t + 44800$	0,80
ступеневий	$y = 41284t^{-0{,}277}$	0,73
параболічний	$y = -159{,}5t^2 - 3679{,}7t + 44003$	0,80
Інші активи		
лінійний	$y = -2959{,}4t + 244283$	0,03
ступеневий	$y = 236\,210{,}53t^{0{,}00}$	0,00
параболічний	$y = -13\,603{,}00t^2 + 65\,055{,}60t + 176\,268{,}00$	0,58

Для прогнозування обираємо моделі з максимальним значенням показника R^2: грошові кошти та рахунки у Національному банку України – лінійний; кошти в банках – параболічний; кредити клієнтам – параболічний;

інвестиції – параболічний основні засоби та нематеріальні активи – параболічний; активи з права користування – лінійний; поточні/відстрочені активи з податку на прибуток – параболічний; інвестиційна нерухомість – лінійний; інші активи – параболічний.

Таблиця 3.5

Прогнозні значення активів АТ «ОТП Банк», тис. грн

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	3988857	4469080	4949304
Кошти в банках	13930507	17087981	20245455
Кредити клієнтам	31787176	35220623	38654070
Інвестиції	15357896	18173567	20989239
Основні засоби та нематеріальні активи	819136	927688	1036240
Активи з права користування	1225422	1482066	1738710
Поточні/відстрочені активи з податку на прибуток	32710	23800	18190
Інвестиційна нерухомість	22414	17937	13460
Інші активи	161473	76896	0
Активи всього	67325590	77479639	87644667

Прогнозні значення активів АТ «ОТП Банк» мають незначні відхилення від показників отриманих на основі простої екстраполяції, проте деталізоване прогнозування за активами вказує на можливість банку збільшувати грошові кошти на рахунках, кошти в банках, кредитний портфель, інвестиції, основні засоби та нематеріальні активи, права користування, зменшення можливе за інвестиційною нерухомістю та іншими активами.

Прогнозування іншої частини балансу – зобов’язання та власний капітал потрібно здійснити у розрізі складових (табл. 3.6) за винятком складових, які незмінні за значеннями (статутний капітал, емісійні різниці, інший додатковий капітал) або залежать від результатів діяльності банку (нерозподілений прибуток).

Таблиця 3.6

Моделі тренду пасивів АТ «ОТП Банк»

Тип лінії тренду	Рівняння тренду	R^2
Рахунки клієнтів		
лінійний	y = 7 473 549,60 t + 15 181 468,00	0,89
ступеневий	$y = 23\,434\,777{,}47\ t^{0{,}42}$	0,79
параболічний	$y = 2\,890\,375{,}50\ t^2 - 6\,978\,327{,}90\ t + 29\,633\,345{,}50$	1,00
Інші зобов'язання		
лінійний	y = 422179 t + 95448	0,66
ступеневий	$y = 482322\ t^{0{,}915}$	0,77
параболічний	$y = -128\,728{,}25\ t^2 + 1\,065\,820{,}15\ t - 548\,193{,}25$	0,71
Резерви переоцінки		
лінійний	y = 31814 t - 20920	0,79
ступеневий	$y = 3549{,}8\ t^{2{,}7073}$	0,84
параболічний	$y = -525\ t^2 + 34439\ t - 23544$	0,79

Прогнозні значення вказують про потенціал збільшення коштів на рахунках клієнтів та інших зобов’язань, збільшення також можливе за резервами переоцінки.

Моделі тренду для доходів і витрат АТ «ОТП Банк» з табл. 3.7 стають підставою для розрахунку прогнозного фінансового результату.

Таблиця 3.7

Моделі тренду доходів і витрат АТ «ОТП Банк»

Тип лінії тренду	Рівняння тренду	R^2
1	2	3
Процентні доходи		
лінійний	y = 674 116,60t + 2 620 822,00	0,84
ступеневий	$y = 3\,108\,911{,}50t^{0{,}38}$	0,94
параболічний	$y = -306\,859{,}00t^2 + 2\,208\,411{,}60t + 1\,086\,527{,}00$	0,98
Процентні витрати		
лінійний	y = 132 276,00t + 1 007 640,50	0,49
ступеневий	$y = 1\,093\,827{,}05t^{0{,}24}$	0,64
параболічний	$y = -101\,504{,}50t^2 + 639\,798{,}50t + 500\,118{,}00$	0,73
Комісійні доходи		
лінійний	y = 183 971,70t + 1 035 041,00	0,87
ступеневий	$y = 1\,170\,700{,}73t^{0{,}29}$	0,95
параболічний	$y = -75\,650{,}75t^2 + 562\,225{,}45t + 656\,787{,}25$	0,99
Комісійні витрати		
лінійний	y = 96639t + 111761	0,99
ступеневий	$y = 208571t^{0{,}6018}$	0,98
параболічний	$y = 8173{,}5t^2 + 55772t + 152628$	1

Таблиця 3.7

1	2	3
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами		
лінійний	$y = 17473t + 201066$	0,13
ступеневий	$y = 222127t^{0,083}$	0,03
параболічний	$y = 39609t^2 - 180573t + 399112$	0,64
Чистий прибуток від операцій з похідними фінансовими інструментами		
лінійний	$y = 38561t - 29079$	0,27
ступеневий	-	
параболічний	$y = -55504t^2 + 316080t - 306597$	0,71
Чистий прибуток від інвестицій		
лінійний	$y = 27585t - 36868$	0,93
ступеневий		
параболічний	$y = 7558,5t^2 - 10208t + 924,5$	0,99
Чистий збиток від модифікації фінансових активів		
лінійний	$y = 4931,5t + 701,5$	0,47
ступеневий	-	
параболічний	$y = -3571,8t^2 + 22790t - 17157$	0,67
Формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами, за якими нараховуються проценти		
лінійний	$y = 107945t + 172508$	0,24
ступеневий	$y = 333728t^{0,1324}$	0,01
параболічний	$y = 172559t^2 - 754851t + 1E+06$	0,72
Формування резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями		
лінійний	$y = 57426t - 74585$	0,66
ступеневий	-	
параболічний	$y = 45757t^2 - 171360t + 154202$	1
Інші доходи		
лінійний	$y = 18033t + 62817$	0,34
ступеневий	$y = 70924t^{0,4643}$	0,58
параболічний	$y = -22237t^2 + 129221t - 48371$	0,75
Операційні витрати		
лінійний	$y = 237\,658,90t + 1\,221\,293,00$	0,98
ступеневий	$y = 1\,433\,476,33t^{0,28}$	0,97
параболічний	$y = -10\,263,75t^2 + 288\,977,65t + 1\,169\,974,25$	0,99

Прогнозні значення доходів і витрат АТ «ОТП Банк» дали змогу визначити чистий фінансовий результат, який може потенційно зменшуватися у 2022-2023 рр. (табл. 3.8) через стрімке збільшення резерву на покриття очікуваних збитків за активами, за якими нараховуються проценти. Додаткового дослідження вимагає показник резервів, які становили у 2017 р. – 2,25%, у 2018 р. – 1,79%, у 2019 р. – 0,57%, у 2020 р. – 3,01%.

Таблиця 3.9

Прогнозні значення доходів і витрат АТ «ОТП Банк», тис. грн

Показник	Роки		
	2021	**2022**	**2023**
Процентні доходи	5991405	6665522	7339638
Процентні витрати	1609539	1681531	1744907
Комісійні доходи	1867012	1968384	2058374
Комісійні витрати	594956	691595	788234
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами	253873	257744	261062
Чистий прибуток від інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	101057	128642	156227
Чистий збиток від модифікації фінансових активів	25359	30291	35222
Формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами, за якими нараховуються проценти	1575029	2718329	4206748
(Формування) резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями	953615	1056619	1159622
Інші доходи	149736	162963	175054
Операційні витрати	2409588	2647246	2884905
Прибуток до оподаткування	2557481	2806001	3050069
Витрати з податку на прибуток	460347	505080	549012
Чистий прибуток за рік	2097134	2300921	2501057

Отже, чистий прибуток банку у 2021-2023 рр. може становити понад 2 000 000 тис. грн. Даний показник є інформативним та реалістичним, оскільки за 9 місяців 2021 р. банк отримав 2128527 тис. грн чистого прибутку.

За прогнозований показників чистого прибутку та активів можна визначити прогнозований рівень рентабельності активів: 3,11% у 2021 р., 2,97% у 2022 р., 2,85% у 2022 р., що менше від рівня рентабельності активів у попередніх роках.

3.2. Удосконалення прогнозування з метою покращення управління банком

Прогнозування фінансового стану банку являє собою процес розроблення і складання фінансових прогнозів, тобто науково обґрунтованих гіпотез про ймовірний майбутній стан банку, а також характеристик цього стану.

Метою фінансового прогнозування для АТ «ОТП Банк» є визначення можливих обсягів фінансових ресурсів, капіталу і зобов'язань; розроблення ефективної системи управління фінансовими ресурсами для досягнення стратегічних і тактичних цілей діяльності банку та забезпечення виконання зобов'язань перед вкладниками, акціонерами та державою.

Загальноприйнятим для забезпечення ефективної діяльності банку в довгостроковому періоді є розроблення і впровадження фінансової стратегії, яка розглядається як система довгострокових цілей фінансової діяльності:

- максимізація прибутку банку;
- забезпечення фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності банку на рівні не нижчому, ніж економічні нормативи НБУ;
- досягнення прозорості фінансово-економічного стану банку як для його власників, для інвесторів, так і державного регулятора (НБУ);

забезпечення можливості виконання зобов'язань перед вкладниками;

- забезпечення інвестиційної привабливості банку та використання ринкових механізмів залучення фінансових коштів.

Розроблення фінансових прогнозів ґрунтується на загальноприйнятій у світовій практиці методології планування і прогнозування економіки, яка визначає основні принципи і методи проведення розрахунків планових і прогнозних показників, розкриває і характеризує логіку формування планів і прогнозів, шляхи їх здійснення, де важливим є визначення їх принципів.

Розроблення фінансових прогнозів АТ «ОТП Банк» рекомендовано здійснювати на певних методологічних принципах. До основних принципів фінансового планування і прогнозування [42, с. 13] належать:

- наукова обґрунтованість – передбачає розроблення основних показників шляхом техніко-економічного обґрунтування, що базується на нормативних актах НБУ, Міністерства фінансів України, Державної служби фінансового моніторингу ;

- комплексність – передбачає єдність фінансового прогнозу з ресурсним його забезпеченням з усіх напрямів діяльності;

- системність – передбачає побудову системи показників, методів, моделей для кожного об'єкта фінансового прогнозу та їх підпорядкування поставленій меті. Така система показників повинна відповідати особливостям банківської діяльності;

- соціальна орієнтованість – передбачає скерування грошових ресурсів на економічний розвиток, упровадження науково-технічного прогресу (діджиталізації) під час надання банківських послуг, відкриття нових робочих місць, вдосконалення організації праці, більш повне задоволення соціальних потреб та соціальну відповідальність банку;

- оптимальність – орієнтує на вибір найбільш економічно вигідного варіанту під час прогнозування, що базується на альтернативній основі;

- визначення провідних ланок і напрямів – передбачає на кожному етапі розвитку банку визначення пріоритетних напрямів першочергового спрямування коштів;

- взаємозв'язок поточних і перспективних планів – передбачає закріплення провідної ролі за перспективним планом і підпорядкування йому поточного плану;

- координація й узгодженість планів – передбачає взаємну внутрішньогосподарську і внутрішньосистемну узгодженість планів та координацію дій щодо ефективного використання фінансових ресурсів [42, с. 13].

Систематизація існуючих підходів [43] до формування структури компонент фінансового плану чи прогнозу дозволила виокремити з

урахуванням їх специфіки функціонування («типову») структуру фінансового прогнозу АТ «ОТП Банк» (рис. 3.1).

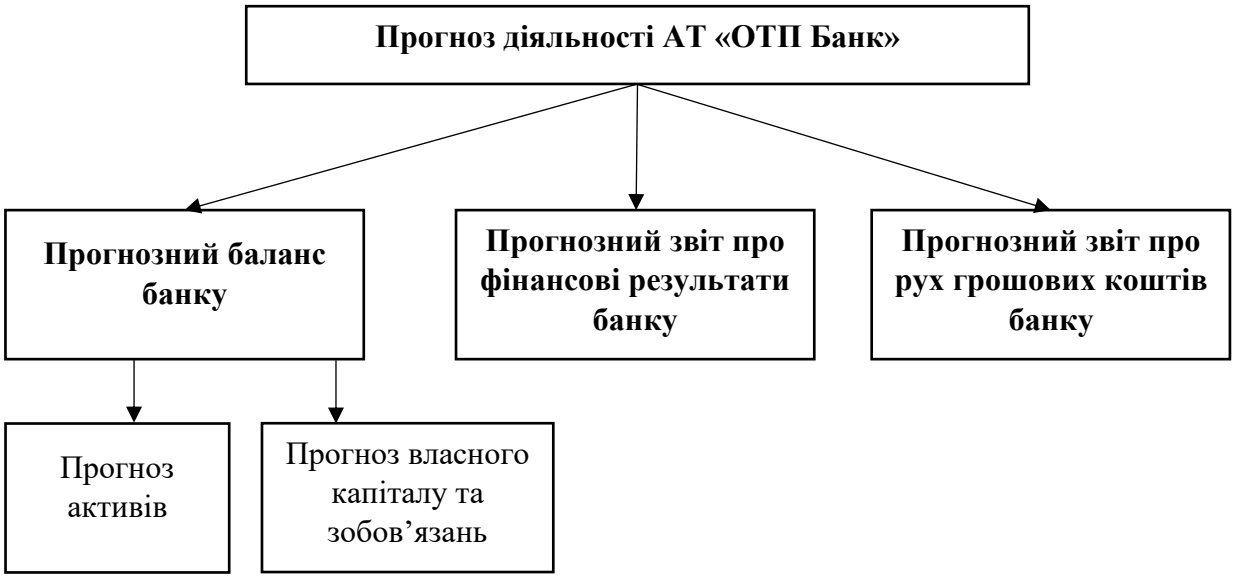

Рис. 3.1. Система прогнозів діяльності АТ «ОТП Банк»

В основу прогнозу повинні бути покладені особливості діяльності банку та склад його фінансової звітності, в тому числі додатків. Прогнозування статей фінансової звітності, які зникли у останніх роках здійснювати не доцільно.

Таким чином, для АТ «ОТП Банк» система фінансових прогнозів починається з прогнозів активів, які повністю повинні відповідати складу активів банку:

1. Прогноз грошових коштів банку,
2. Прогноз рахунків у Національному банку України,
3. Прогноз коштів у банках,
4. Прогноз кредитів наданих клієнтам, в тому числі за категоріями позичальників,
5. Прогноз інвестицій банку,
6. Прогноз основних засобів та нематеріальних активів,
7. Прогноз активів з податку на прибуток,
8. Прогноз інвестиційної нерухомості,
9. Прогноз інших активів.

Система прогнозів з прогнозування пасиву балансу АТ «ОТП Банк»:

1. Прогноз формування та збільшення статутного капіталу,
2. Прогноз емісійних різниць,
3. Прогноз іншого додаткового капіталу,
4. Прогноз резервів,
5. Прогноз нерозподіленого прибутку/ накопиченого дефіциту,
6. Прогноз залучення коштів клієнтів,
7. Прогноз залучення позик інших банків,
8. Прогноз отримання позик від НБУ,
9. Прогноз інших зобов'язань.

Система прогнозів з прогнозування фінансових результатів АТ «ОТП Банк»:

1. Прогноз доходів банку, в тому числі за доходами: процентними, комісійними, від операцій з іноземною валютою, від операцій з похідними фінансовими інструментами, від інвестицій, інших доходів,

2. Прогноз витрат банку, в тому числі за витратами: процентними, комісійними, операційними, адміністративними, від операцій з іноземною валютою, від операцій з похідними фінансовими інструментами, від інвестицій, формування резерву на покриття очікуваних збитків,

3. Прогноз податкових платежів,
4. Прогноз формування та розподілу чистого прибутку.

Система прогнозів з прогнозування руху грошових коштів АТ «ОТП Банк»:

1. Прогноз руху грошових коштів в операційній діяльності,
2. Прогноз руху грошових коштів в інвестиційній діяльності,
3. Прогноз руху грошових коштів в фінансовій діяльності.

З урахуванням представлених вище рекомендацій щодо конкретизації структури фінансового прогнозу банку, на основі конкретизації як теоретичного, так і практичного аспектів аналізу, вважаємо за доцільне

виокремити наступні підрозділи (ключові компоненти) прогнозу банку за відносними показниками:

1. Прогноз фінансової стійкості банку,

2. Прогноз ліквідності банку,

3. Прогноз ділової активності банку,

4. Прогноз рентабельності банку.

Формування системи прогнозів банку необхідно формувати як систему, оскільки показники є взаємопов’язаними та не можливо складати фінансові прогнози ізольовано, це суперечить принципам комплексності та системності.

Так, базис системи прогнозів банку – це прогноз активів, далі формується прогноз капіталу та зобов’язань, фінансових результатів і відносних показників. Матриця прогнозів банку наведена у табл. 3.10.

Прогноз фінансової стійкості банку базується на прогнозі статутного капіталу, іншого додаткового капіталу, резервів, нерозподіленого прибутку/ накопиченого дефіциту, залучення коштів клієнтів, позик інших банків, отримання позик від НБУ, інших зобов’язань.

Прогноз ліквідності банку базується на прогнозі грошових коштів, рахунків у НБУ, коштів у банках, залучення коштів клієнтів, позик інших банків, отримання позик від НБУ, інших зобов’язань.

Прогноз ділової активності банку базується на прогнозі доходів, дохідних активів, залучення коштів клієнтів тощо.

Прогноз рентабельності банку базується на прогнозі активів, власного капіталу та фінансових результатів.

Програмний аспект прогнозу полягає у визначенні можливих шляхів досягнення бажаних і необхідних результатів, очікуваної в часі реалізації кожного з можливих варіантів і ступеня вірогідності успішного досягнення результату за тим чи іншим варіантом.

Таблиця 3.10

Матриця прогнозів банку

	П. грошових коштів	П. рахунків у НБУ	П. коштів у банках	П. кредитів	П. основних засобів та нематеріальних активів інвестицій	П. інвестицій	П. активів з податку на прибуток	П. інвестиційної нерухомості	П. інших активів	П. статутного капіталу	П. емісійних різниць	П. іншого додаткового капіталу	П. резервів	П. нерозподіленого прибутку/ накопиченого дефіциту	П. залучення коштів клієнтів	П. позик інших банків	П. позик від НБУ	П. інших зобов’язань	П. доходів	П. витрат	П. податкових платежів	П. формування та розподілу чистого прибутку	П. руху грошових коштів в операційній діяльності	П. руху грошових коштів в інвестиційній діяльності	П. руху грошових коштів в фінансовій діяльності
П. грошових коштів																							+	+	+
П. рахунків у НБУ																									
П. коштів у банках																									
П. кредитів													+												
П. основних засобів та нематеріальних активів																									
П.інвестицій																									
П. активів з податку на прибуток																									
П. інвестиційної нерухомості																									
П. інших активів																									
П. статутного капіталу																									
П. емісійних різниць										+															

Продовження табл. 3.10

П. іншого додаткового капіталу																									
П. резервів				+		+		+																	
П. нерозподіленого прибутку/ накопиченого дефіциту																						+			
П. залучення коштів клієнтів																									
П. позик інших банків																									
П. позик від НБУ																									
П. інших зобов’язань																									
П. доходів	+		+	+		+		+	+																
П. витрат															+	+	+	+							
П. податкових платежів							+							+											
П. формування та розподілу чистого прибутку										+				+											
П. руху грошових коштів в операційній діяльності	+	+	+	+					+						+										
П. руху грошових коштів в інвестиційній діяльності					+	+		+	+																
П. руху грошових коштів в фінансовій діяльності				+					+	+	+	+		+											

Тому в процесі прогнозування фінансового стану АТ «ОТП Банк» варто керуватися такими рекомендаціями:

- під час прогнозування варто розглядати та аналізувати всі можливі сценарії розвитку подій, а не лише найбільш ймовірні значення певного показника [44, с. 314]. Важливо проаналізувати значення, що матимуть місце при вкрай несприятливому та сприятливому стані зовнішньоекономічного середовища;
- якісна оцінка тенденцій майбутнього періоду потребує достатнього обсягу інформації про результати діяльності банку за минулі періоди. Це сприятиме підвищенню точності прогнозу;
- для збільшення точності прогнозу і зменшення похибки варто враховувати ймовірні майбутні зміни у зовнішньому середовищі функціонування комерційного банку та інші фактори, які впливатимуть на його діяльність та не можуть бути ним нівельовані. До таких факторів належать, наприклад, темпи інфляції, зміни в податковому і митному законодавстві, дії конкурентів, соціальні та геополітичні чинники тощо;
- прогнозування фінансових результатів не має бути обмежене лише отриманням кількісних значень, тому воно обов'язково має здійснюватися з подальшим проведенням перспективної фінансової діагностики.

Обґрунтовано напрями вдосконалення фінансового прогнозування діяльності стану АТ «ОТП Банк», що становлять: необхідність складання фінансових прогнозів на підставі повної, реальної та достовірної статистичної інформації про фінансовий стан банку та загальний макроекономічний стан в Україні; врахування потенційних фінансових можливостей банку під час розробки фінансових прогнозів; забезпечення повної реалізованості фінансових прогнозів; функціональна єдність підрозділів та їх спрямованість на досягнення головної мети діяльності банку; збалансованість цілей; обов’язкове формування прогнозного балансу, прогнозного звіту про фінансові результати та прогнозного звіту про грошові кошти тощо. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню загальної ефективності діяльності банку шляхом прийняття

виважених управлінських рішень щодо зміцнення фінансового стану банку та визначення перспективних напрямів його подальшого розвитку на підставі якісного фінансового прогнрзування.

3.3. Оцінка та прогнозування ймовірності банкрутства банку

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства Кочака для АТ «ОТП Банк» (табл. 3.11) дають змогу визначити результативний показник Z:

$Z_{2017} = 14{,}78,$

$Z_{2018} = 13{,}37,$

$Z_{2019} = 10{,}81,$

$Z_{2020} = 9{,}33.$

Таблиця 3.11

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
V_1 - чистий прибуток / зобов'язання банку	0,04	0,04	0,07	0,04	0,00	0,03	-0,03
V_6 - операційні витрати / активи	0,05	0,05	0,04	0,04	0,00	-0,01	-0,01
V_9 - доходи від кредитів / активи	0,10	0,13	0,11	0,08	0,02	-0,01	-0,03
V_{11} - заробітні плати / активи	0,02	0,02	0,02	0,02	0,00	0,00	0,00
V_{46} - цінні папери / робочі активи	0,02	0,03	0,08	0,11	0,01	0,05	0,03
V_{56} - інші доходи (небанківська діяльність) / активи	0,002	0,003	0,004	0,002	0,00	0,00	0,00
V_{58} - прострочені кредити / активи;	0,06	0,06	0,04	0,03	0,00	-0,02	-0,01
V_{62} - резервні фонди / неповернені кредити	3,19	2,91	2,30	2,00	-0,28	-0,61	-0,31

Значення Z для АТ «ОТП Банк» у 2017-2020 рр. є додатнім, проте має тенденцію до зменшення (рис. 3.2) на 1,80 , що свідчить про погіршення фінансового стану банку та виникнення можливих фінансових проблем у майбутньому.

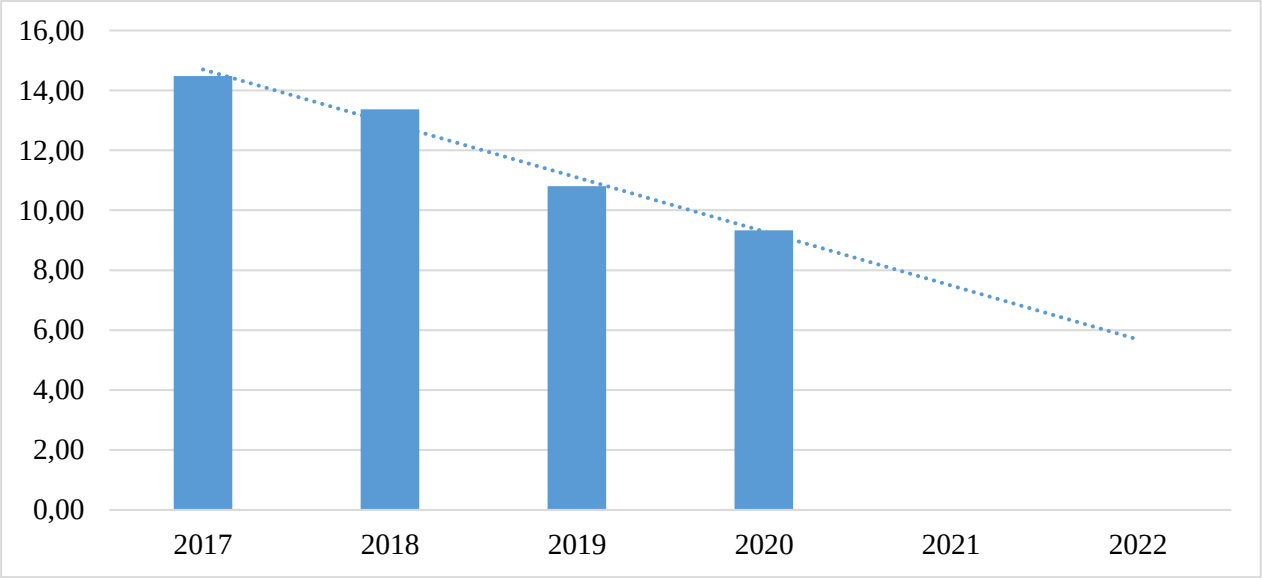

Рис. 3.2. Значення Z показник для АТ «ОТП Банк»

Прогнозування результативного показника Z вказує на схильність до зменшення та прямування до від'ємного значення у 2021-2022 рр. Основними причинами зменшення інтегрованого показника та погіршення прогнозу для АТ «ОТП Банк» є зменшення прибутковості банку (V_1), зменшення доходів від кредитування (V_9), зменшення резервних фондів (V_{62}).

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства Ердогана для АТ «ОТП Банк» (табл. 3.12) дають змогу визначити результативний показник Z:

$XB_{2017} = 5,71,$

$XB_{2018} = 8,58,$

$XB_{2019} = 8,42,$

$XB_{2020} = 9,51.$

Значення XB для АТ «ОТП Банк» у 2017-2020 рр. перевищує критичне значення та має тенденцію до зменшення, що свідчить відсутність загрози банкрутства банку.

Таблиця 3.12

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
C_2 - (власний капітал + загальний дохід) / (депозити + недепозитні фонди)	0,31	0,41	0,41	0,34	0,10	0,00	-0,07
C_{12} - чистий прибуток (збиток) / активи	0,03	0,03	0,06	0,03	0,00	0,03	-0,03
C_{14} - чистий прибуток (збиток) / власний капі¬тал	0,26	0,19	0,33	0,18	-0,07	0,13	-0,15
C_{16} - процентні доходи / процентні витрати	2,79	3,37	3,08	3,58	0,58	-0,29	0,50
C_{17} - непроцентні доходи / непроцентні витрати	0,62	0,67	0,71	0,55	0,05	0,05	-0,16
C_{19} - резерви на втрати за кредитами / усього виданих кредитів	0,34	0,26	0,17	0,13	-0,09	-0,09	-0,04

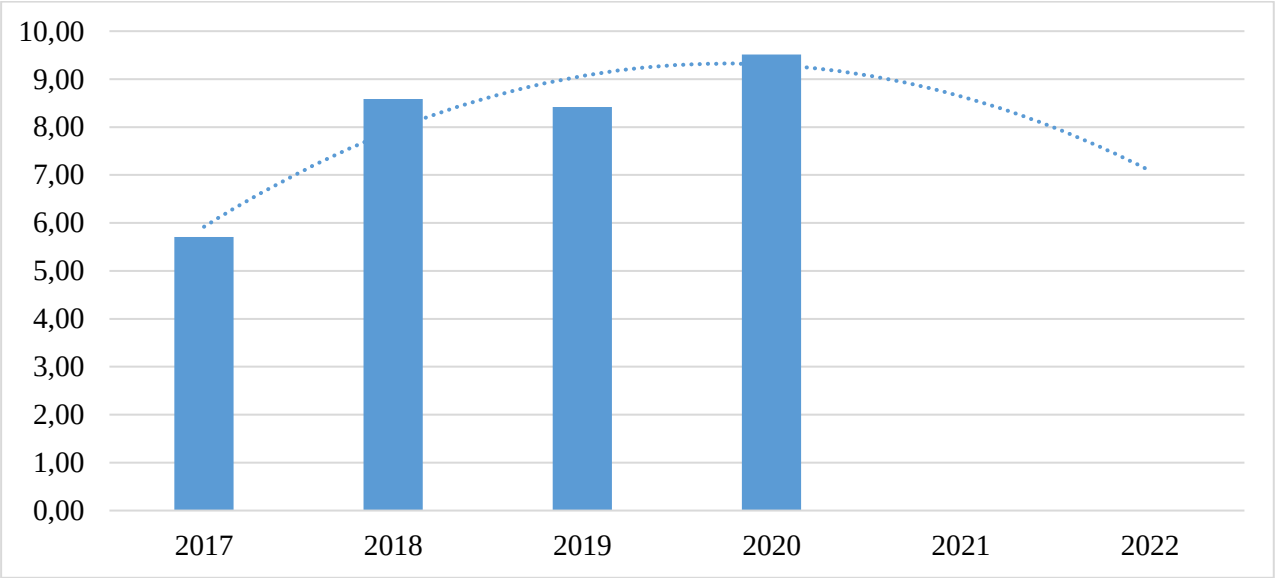

Рис. 3.3. Значення ХВ показник для АТ «ОТП Банк»

Прогнозування результативного показника ХВ вказує на схильність до зменшення у 2021-2022 рр. Основними причинами зменшення інтегрованого показника та погіршення прогнозу є зменшення резервів за кредитами (C_{19}), у 2020 р.: зменшення прибутковості активів (C_{12}) та власного капіталу (C_{14}), непроцентних доходів (C_{17}) та ін.

Таким чином, дві іноземні методики прогнозування фінансового стану банку та ймовірності банкрутства мають єдиний спільний висновок – банк має погіршення фінансових показників у перспективі.

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства А. В. Черепа та О. А. Комісаренко для АТ «ОТП Банк» (табл. 3.13) дають змогу визначити результативний показник К:

$К_{2017} = 0,019,$

$К_{2018} = -0,507,$

$К_{2019} = 0,055,$

$К_{2020} = -0,435.$

Таблиця 3.13

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
X2 – чистий прибуток / активи	0,03	0,03	0,06	0,03	0,00	0,03	-0,03
X8 – операційний дохід / операційні витрати	1,30	1,51	1,53	1,31	0,21	0,02	-0,21
X14 – кредити / зобов'язання	0,67	0,80	0,68	0,56	0,13	-0,12	-0,12
X19 – прибуток / власний капітал	0,26	0,19	0,33	0,18	-0,07	0,13	-0,15
X24 – депозити / зобов'язання	0,15	0,15	0,15	0,11	0,00	0,00	-0,03

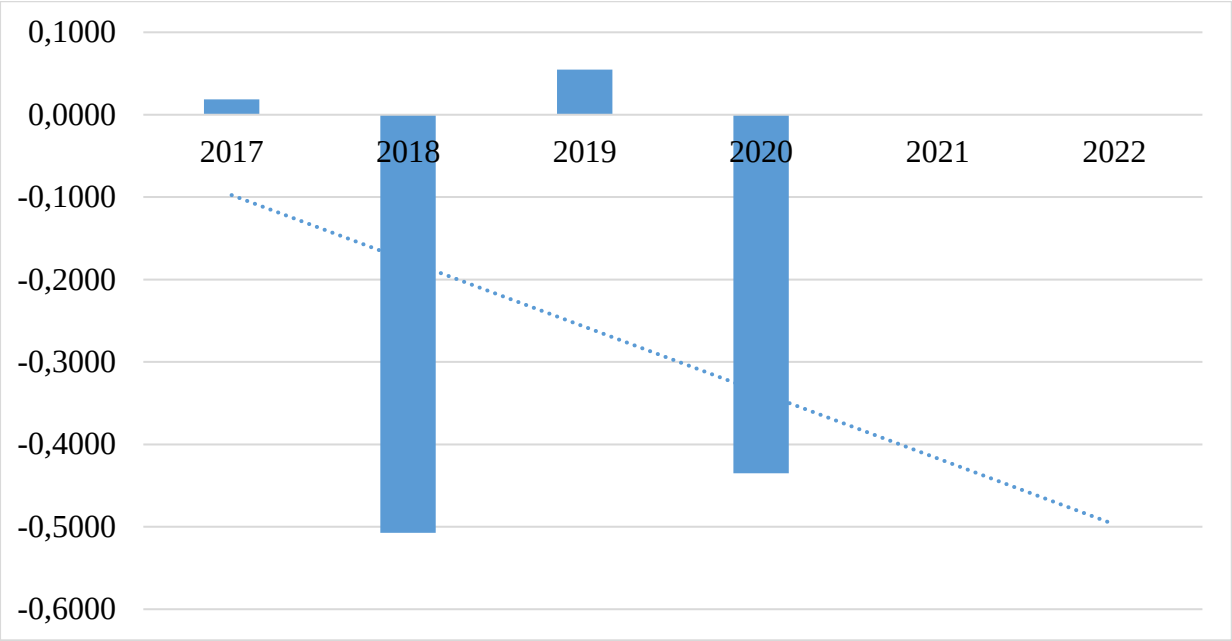

Рис. 3.4. Значення К показник для АТ «ОТП Банк»

Інтерпретація К-показника моделі прогнозування банкрутства банку вказує про К від 0,5 до 0 у 2017 та 2019 рр,, коли банк можна вважати установою з першими проявами проблемності; у 2018 р. та 2020 р. значення показника були менше 0, за яким банк можна вважати банкрутом або дуже близьким до банкрутства. Невтішні результати прогнозування суперечать попереднім результатам, отриманим від застосування іноземних моделей.

За моделлю Мартиненка інтегральний показник фінансового стану АТ «ОТП Банк» набував значення 3,95 у 2017 р., що вказувало на передкризовий фінансовий стан, проте у 2018-2020 рр. показник перевищив 4,0, що вказувало на стійкий фінансовий стан.

За даними табл. 3.14 можна відзначити, що покращення фінансового стану та прогнозу фінансового стану відбулося у 2018 р. через збільшення коефіцієнта загальної ліквідності (на 0,05) та коефіцієнта надійності (на 0,05). У 2020 р., навпаки, стан загальної ліквідності та надійності банку погіршився і показники зменшилися на 0,02, що створює додатковий ризик для майбутнього банку.

Таблиця 3.14

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
Кз.л. – коефіцієнт загальної ліквідності	1,14	1,19	1,21	1,19	0,05	0,02	-0,02
Кд.а. – коефіцієнт ділової активності	0,97	0,97	0,99	0,99	0,00	0,02	0,00
Кнад. – коефіцієнт надійності	0,14	0,19	0,21	0,19	0,05	0,02	-0,02
Кз.р.р. – коефіцієнт загального рівня рентабельності банку	0,21	0,17	0,35	0,24	-0,04	0,18	-0,11

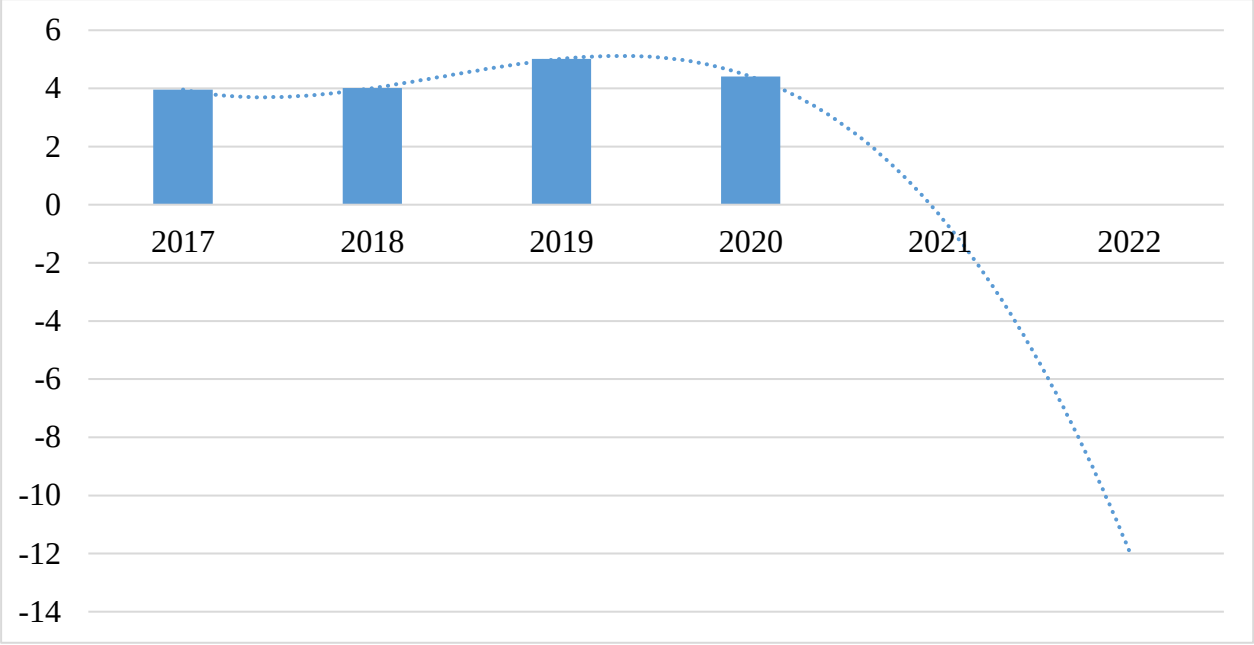

Рис. 3.5. Значення інтегрального показника фінансового стану для АТ «ОТП Банк»

За даними рисунку 3.5 можна зробити висновок про потенційне погіршення фінансового стану банку та ймовірність фінансових проблем, оскільки рівняння регресії вказує на зменшення показника та отримання від'ємного значення у найближчі роки.

В. Кремень побудувала логістичну модель для прогнозування банкрутства банків, яка є найбільш актуальною, тому що розроблена останньою

з досліджуваних. Значення інтегрованого показника були виключно від'ємними:

Zi_{2017} = -11,60;

Zi_{2018} = -12,30;

Zi_{2019} = -10,93;

Zi_{2020} = -8,51

Таблиця 3.15

Показники для розрахунку багатофакторної моделі прогнозування банкрутства АТ «ОТП Банк»

Показник	Роки				Абсолютне відхилення, в. п.		
	2017	2018	2019	2020	2018-2017	2019-2018	2020-2019
X2 – адміністративні та інші операційні витрати / активи	0,05	0,05	0,04	0,04	0,00	-0,01	-0,01
X4 – цінні папери до погашення / активи	0,02	0,03	0,08	0,11	0,01	0,05	0,03
X21 – кошти клієнтів / зобов'язання	0,98	0,98	0,95	0,97	0,00	-0,03	0,02
X35 – комісійні доходи / комісійні витрати	14,02	13,91	12,95	9,80	-0,11	-0,96	-3,15

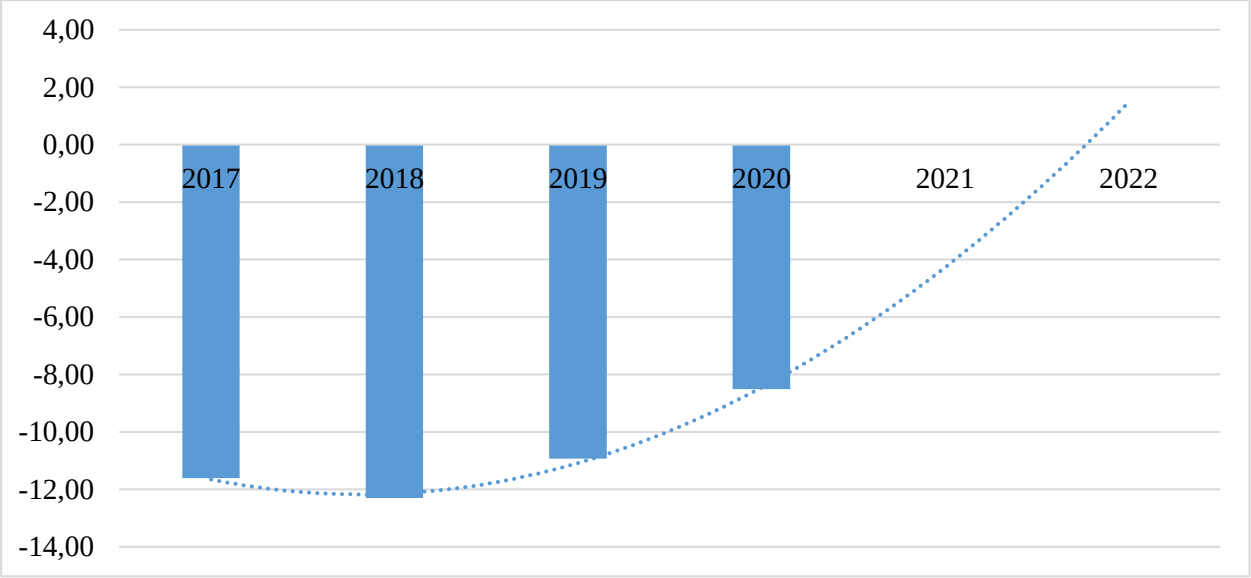

Рис. 3.2. Значення інтегрального показника фінансового стану для АТ «ОТП Банк»

Позначка 0 буде свідчити про стабільний фінансовий стан, значення АТ «ОТП Банк» далекі від 0, тому для банку притаманний ризик банкрутства, що продукується зменшенням комісійної дохідності на 0,11 у 2018 р., 0,96 у 2019 р., 3,15 у 2020 р.

Побудова багатофакторних дискримінантних моделей залишається проблемною, оскільки нормативно-законодавча база банкрутства українських банків є нестабільною; у більшості моделей не враховується багато факторів, що впливають на фінансову стійкість банків; дані стосовно статистики банкрутств не завжди є об'єктивними.

Таблиця 3.16

Зведена таблиця прогнозування банкрутства АТ «ОТП Банк»

Модель	Прогноз на 2017-2020 рр.	Прогноз на 2021-2022 рр.
Модель Корчака	Ймовірність банкрутства відсутня	Погіршення
Модель Ердогана	Банкрутство банку не загрожує	Погіршення
Модель Черепа та Комісаренко	Банк з першими проявами проблемності	Погіршення
Модель Мартиненка	Стійкий фінансовий стан	Погіршення
Модель Кремень	Банку загрожує банкрутство	Покращення

За проведеним прогнозуванням показників банкрутства АТ «ОТП Банк» варто відмітити відсутність схильності до банкрутства у короткостроковій перспективі за іноземними методиками, проте у довгостроковій перспективів поканики можуть погіршитися.

Висновки до розділу 3

Детальне прогнозування основних показників розвитку комерційного банку здійснено за допомогою математичного апарату, а саме економетричних моделей тренду різних типів (лінійної, степеневої і параболічної) з метою виявлення моделей з найвищим рівнем достовірності для проведення статистично вірогідних середньострокових прогнозів. Чистий прибуток банку у 2021-2023 рр. може становити понад 2 000 000 тис. грн. Даний показник є

інформативним та реалістичним. За прогнозований показників чистого прибутку та активів можна визначити прогнозований рівень рентабельності активів: 3,11% у 2021 р., 2,97% у 2022 р., 2,85% у 2022 р., що менше від рівня рентабельності активів у попередніх роках.

Метою фінансового прогнозування для АТ «ОТП Банк» є визначення можливих обсягів фінансових ресурсів, капіталу і зобов'язань; розроблення ефективної системи управління фінансовими ресурсами для досягнення стратегічних і тактичних цілей діяльності банку та забезпечення виконання зобов'язань перед вкладниками, акціонерами та державою. Обґрунтовано напрями вдосконалення фінансового прогнозування діяльності стану АТ «ОТП Банк», що становлять: необхідність складання фінансових прогнозів на підставі повної, реальної та достовірної статистичної інформації про фінансовий стан банку та загальний макроекономічний стан в Україні; врахування потенційних фінансових можливостей банку під час розробки фінансових прогнозів; забезпечення повної реалізованості фінансових прогнозів; функціональна єдність підрозділів та їх спрямованість на досягнення головної мети діяльності банку; збалансованість цілей; обов'язкове формування прогнозного балансу, прогнозного звіту про фінансові результати та прогнозного звіту про грошові кошти тощо.

За проведеним прогнозуванням показників банкрутства АТ «ОТП Банк» варто відмітити відсутність схильності до банкрутства у короткостроковій перспективі за іноземними методиками, проте у довгостроковій перспективів поканики можуть погіршитися.

ВИСНОВКИ

Прогнозування фінансового стану банку – це процес формування прогнозу про розвиток фінансового стану банку на основі вивчених тенденцій його розвитку та з урахуванням впливу зовнішніх чинників. Прогнозування фінансового стану банку повинно включати ряд етапів: постановка завдання прогнозування фінансового стану банку; формування суб'єкта прогнозування фінансового стану банку; формування інформаційної бази прогнозування фінансового стану банку; аналіз фінансового стану банку; створення логічної (описової) моделі фінансового стану банку; побудова моделі фінансового стану банку; розробка прогнозу фінансового стану банку; аналіз результатів прогнозування (верифікація) фінансового стану банку.

Для прогнозування фінансового стану банку застосовують методи статистичного прогнозування, суть його полягає у створенні математичної моделі (лінійна регресія, множинної лінійної регресії), методи експертних оцінок, роль цих методів набуває особливого значення в період нестабільного розвитку соціальних, економічних та інших процесів, що прямо чи опосередковано впливають на діяльність банків.

АТ «ОТП Банк» – один із найбільших українських банків з іноземним капіталом, визнаний лідер банківсько-го сектору країни. На ринку працює з 1998 року, має стійку репутацію соціально відповідальної надійної та стійкої фінансової установи.

АТ «ОТП Банк» пропонує клієнтам тільки найкращий сервіс та послуги, серед яких кредитні та депозитні продукти, страхування, управління активами, лізинг і факторинг, корпоративний та інвестиційний банкінг. АТ «ОТП Банк» продовжує гармонійне збільшення обсягів портфелів роздрібного і корпоративного сегменту. Банк також продовжує стратегію інвестування власних та залучених коштів в ІТ-сферу та діджиталізацію клієнтських сервісів для приватних і корпоративних клієнтів.

Показники фінансового стану АТ «ОТП Банк» вказують на його фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність. Протягом 2017-2020 рр. АТ «ОТП Банк» продовжував утримувати достатній запас перевищення короткострокових активів над зобов'язаннями. Короткострокова ліквідність банку повинна перебувати на рівні неменше 60% та АТ «ОТП Банк» виконував нормативне значення. Фактичний рівень короткострокової ліквідності становив 92-105%, що свідчить про наявність достатніх грошових ресурсів для покриття термінових зобов'язань.

Зовнішнє економічне середовище діяльності АТ «ОТП Банк» визначалось різким погіршення умов внаслідок стрімкого розповсюдження вірусу COVID-19. Застосування жорстких форм локдауну призвело до фактичної короткотермінової зупинки функціонування ключових економічних зв'язків та падіння. Доведено чутливість показників діяльності банку (активи, власний капітал, зобов'язання, депозити, кредити, фінансовий результат) та макропоказників (інфляція, ВВП, доходи населення, курс долара США).

Обґрунтовано напрями вдосконалення фінансового прогнозування діяльності стану АТ «ОТП Банк», що становлять: необхідність складання фінансових прогнозів на підставі повної, реальної та достовірної статистичної інформації про фінансовий стан банку та загальний макроекономічний стан в Україні; врахування потенційних фінансових можливостей банку під час розробки фінансових прогнозів; забезпечення повної реалізованості фінансових прогнозів; функціональна єдність підрозділів та їх спрямованість на досягнення головної мети діяльності банку; збалансованість цілей; обов'язкове формування прогнозного балансу, прогнозного звіту про фінансові результати та прогнозного звіту про грошові кошти тощо.

Підходи до прогнозування ймовірності банкрутства банків: багатофакторна модель прогнозування банкрутства банку Кочака; модель прогнозування банкрутства для турецьких банків, розроблена Ердогана, модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків В. П. Мартиненка; модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків А. В. Череп та О. А.

Комісаренко; модель прогнозування банкрутства для вітчизняних банків, розроблена В. Кремень; стрес-тестування. За проведеним прогнозуванням банкрутства АТ «ОТП Банк» варто відмітити відсутність схильності до банкрутства у короткостроковій перспективі, проте у довгостроковій перспективів поканики можуть погіршитися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кльоба Р.Л. Напрями вдосконалення прогнозування банківської діяльності в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи / В. Л. Кльоба // Економіка та держава. – 2010. - №8. - С.58-59.

2. Кльоба Р.Л. Прогнозування як ефективний напрям вдосконалення управління банківською діяльністю / В. Л. Кльоба // Економіка та держава. – 2010. - №7. - С. 51 – 53.

3. Касьяненко В.О. Моделювання та прогнозування економічних процесів: навч. посібник/ В.О. Касьяненко, Л.В. Старченко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 185 с.

4. Глівенко С.В. Економічне прогнозування: навч. посібник/ С.В. Глівенко, М.О. Соколов, О.М. Теліженко. – Суми: ВТД«Університетська книга», 2004. – 207 с.

5. Гайбура Ю.А. Фінансове прогнозування як елемент управління фінансовими ресурсами підприємства / Ю.А. Гайбура, Л.А. Загнітко // Економіка і суспільство. – 2017. – Вип. 9. – С. 968-974

6. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування: навч. посібник / О.Г. Біла. - Львів: Компакт-ЛВ, 2005. - 312 с.

7. Кот О. В. Прогнозування фінансового стану банку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08. - К., 2008. - 19 с.

8. Фінансове планування та прогнозування діяльності банків : монографія / О. В. Васюренко [та ін.] ; заг. ред. О. В. Васюренко. - К. : УБС НБУ, 2009. - 323 с.

9. Костіна Н. І. Комерційні банки: моделювання діяльності та прогноз : монографія / Н. І. Костіна, С. В. Сучок. - Ірпінь : НУДПСУ, 2010. - 224 с.

10. Реверчук С. К. Прогнозування розвитку банківської діяльності в Україні : монографія / С. К. Реверчук, О. С. Іршак. - Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. - 255 с.

11. Іршак О. С. Макроекономічне прогнозування розвитку банківської діяльності та його види / О. С. Іршак // Економіка, фінанси, право. – 2015. - № 9. - с. 7-10

12. Ястребова О. В. Відмінні ознаки систем фінансового прогнозування та планування / О. В. Ястребова // Економіка та держава. - 2012. - № 1. - С. 85-86

13. Сергієнко О.А. Дослідження факторів зовнішнього середовища в процесі формування конкурентних стратегій розвитку підприємства / О.А. Сергієнко, М.С. Татар // Просторова економіка: концепції, моделі та регіональні аспекти: монографія / За ред. П.В. Захарченко, Т.П. Несторенко. - Бердянськ: Видавець Ткачук, 2012. - С. 290 — 304.

14. Голофаєва І. П. Моделювання факторів зовнішнього та внутрішнього середовища фінансової безпеки комерційного банку / О. А. Сергієнко, І. П. Голофаєва // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - № 4. - С. 11 – 17.

15. Амбарчян М. С. Прогнозування показників фінансової звітності банків на основі методів екстраполяції трендів / М. С. Амбарчян // Фінанси, облік і аудит. – 2012. – Вип. 20. – С. 236–244.

16. Борисова С.Є., Економіко-математичне моделювання та прогнозування обсягів кредитних і залучених коштів банківської установи / С.Є. Борисова, О.В. Балашова // Економічний вісник Донбасу: науковий журнал. - 2017. - №3 (49). - С. 75-83.

17. Медведєв М. Г. Економіко-математичне моделювання та прогнозування прибутку комерційного банку / М. Г. Медведєв, О. А. Ніколаєва, К. А. Фоменко // Інтелект XXI. - 2014. - № 5. - С. 68-77.

18. Аберніхіна І. Г. Вдосконалення моделі прогнозування прибутку банку з використанням кореляційно-регресійного аналізу / І. Г. Аберніхіна, Н. В. Валенюк, Г. О. Суботіна // Бізнес-навігатор. - 2020. - Вип. 2. - С. 79-86.

19. Кузнєцова Л. В. Процеси організація планування фінансової діяльності банку: Монографія / Л. В. Кузнєцова, Ю. К. Маслов. - Одеса: Пальміра, 2006г. – 193с

20. James W. Taylor. Volatility forecasting with smooth transition exponential smoothing. // International Journal of Forecasting. - 2004. - Vol. 20. - pp. 273-286.

21. Лисенок О. В. Методика прогнозування прибутковості банків / О. В. Лисенок // Формування ринкових відносин в Україні. - 2014. - № 1. - С. 126-130.

22. Міщенко В.А. Превентивне оцінювання фінансового стану підприємства з позиції можливого банкрутства / Міщенко В.А., Таранюк Л.М. // Вісник СумДУ. Серія "Економіка". – 2020. - № 3. – С. 45-53

23. Kaciak E. Predicting bank failures in a newly emerging free-market economy / E. Kaciak // Perspectives-Electronic Journal of the American Association of Behavioral and Social Sciences. - 2000. - P.105 - 117.

24. Erdogan B.E. Bankruptcy Prediction of Turkish Commercial Banks Using Financial Ratios / B.E. Erdogan // Applied Mathematical Sciences. - № 60, 2008. - P. 2973 - 2982.

25. Череп А. В. Розробка моделі прогнозування банкрутства комерційних банків України на основі зарубіжного досвіду / А. В. Череп, О. А. Комісаренко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2013. - Вип. 1. - С. 18-23.

26. Мартиненко В. П. Прогнозування фінансової кризи банківських установ / В. П. Мартиненко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2016. - Вип. 12(1). - С. 10-15.

27. Кремень В. Логіт-модель прогнозування ймовірності банкрутства банків / В. Кремень, Т. Бочкарьова // https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_3_2018-79-88.pdf

28. Діденко О. М. Стрес-тестування банківських систем як сучасний метод прогнозування банківських криз / О. М. Діденко // Бізнес-Навігатор. –. 2011. – № 26 - С. 112-117

29. Про затвердження Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України: Постанова Національного банку України; від 22.12.2017 № 141 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#Text

30. Анісімова Л. Стрес-тестування ризиків центральними банками / Л. Анісімова // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2014. - № 3. - С. 63-75.

31. Шульга Н. П.Макроекономічна модель стрес-тестування кредитного ризику банків / Н. П. Шульга, Л. Л. Белянко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2013. - Вип. 1. - С. 151-157. -

32. Дульська В. І. Методичні підходи до проведення стрес-тестування банків як інструменту аудиту / В. І. Дульська // Сталий розвиток економіки. - 2013. - № 2. - С. 251-253.

33. Лазня А. В. Методологічні підходи до проведення стрес-тестування банківської системи України / А. В. Лазня // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2014. - Вип. 1. - С. 61-66.

34. Івасів І. Б. Макроекономічне стрес-тестування банків: сутність, підходи та основні етапи / І. Б. Івасів, А. В. Максимова // Фінанси, облік і аудит. - 2011. - Вип. 18. - С. 75-85.

35. Анісімова Л. Інструментарій стрес-тестування кредитного ризику банків / Л. Анісімова // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. - 2014. - № 5. - С. 78-88.

36. Бездітко Ю. М. Методологічні та методичні аспекти застосування стрес-тестування у банківській системі України / Ю. М. Бездітко, О. М. Посаднєва, М. В. Кагарлицька // Вісник Херсонського національного технічного університету . - 2021. - № 2. - С. 221-229.

37. Офіційний сайт АТ «ОТП Банк»

38. Офіційний сайт Держстату України

39. Офіційний сайт НБУ

40. Паянок Т. М. Аналіз і прогнозування результатів діяльності банку (на прикладі ПАТ КБ "Приватбанк") / Т. М. Паянок, М. П. Каменчук // Облік і фінанси. - 2019. - № 4. - С. 78-87.

41. Мудра Р. Р. Прогнозування тенденцій розвитку ринку банківських продуктів і послуг в Україні / Р. Р. Мудра // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. - 2018. - Т. 23. - Вип. 7(72). - С. 169-174

42. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент : підруч. / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна; 2-е вид. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.

43. Киркач С. М. Фінансовий план як інструмент фінансового планування діяльності банку / С. М. Киркач // Проблеми економіки. – 2014. - № 2. - С. 302-308

44. Рудика В. І. Формування системи фінансового планування і прогнозування на підприємстві / В. І. Рудика, Д. С. Шпірна // Інфраструктура ринку. - 2019. - Вип. 33. - С. 307-316.

Додатки

Звіт про прибутки і збитки та інші сукупні доходи за рік, який закінчився 31 грудня 2018 року

(у тисячах українських гривень)

	Примітки	Рік, який закінчився 31 грудня 2018 року	Рік, який закінчився 31 грудня 2017 року
Процентні доходи	4, 26	4,133,371	3,035,594
Процентні витрати	4, 26	(1,226,343)	(1,087,530)
Чистий процентний дохід до формування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти		2,907,028	1,948,064
Комісійні доходи	6, 26	1,488,810	1,154,533
Комісійні витрати	6, 26	(345,286)	(216,492)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами	7, 26	152,056	272,930
Чистий прибуток /(збиток) від операцій з похідними фінансовими інструментами	8	144,226	(66,267)
Чистий прибуток/(збиток) від інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		5,570	(10,581)
Чистий збиток від модифікації фінансових активів		(20,328)	
Формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами, за якими нараховуються проценти	5, 26	(393,928)	—
Розформування/(формування) резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями	5	4,366	(393,449)
Інші доходи	26	53,944	(26,769) 44,462
Чистий непроцентний прибуток		**1,169,616**	**788,167**
Операційний прибуток		**4,076,644**	**2,728,231**
Операційні витрати	9, 26	(1,414,738)	(1,463,348)
Прибуток до оподаткування		2,661,736	1,266,883
Витрати з податку на прибуток	10	(627,416)	(263,518)
Чистий прибуток за рік		**1,974,310**	**1,021,365**
Інші сукупні доходи/(збитки)			
Статті, які в подальшому можуть бути рекласифіковані до складу прибутків або збитків:			
Зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		65,444	56,288
Вплив зміни справедливої вартості на відстрочений податок на прибуток		—	(8,586)
Інші сукупні доходи		**65,444**	**47,702**
Всього сукупних прибутків за рік		**2,039,754**	**1,069,067**
Прибуток на акцію			
Середньозважена кількість простих акцій в обігу	11	499,238	499,238
Базисний та розбавлений прибуток на акцію, в українських гривнях	11	3,955	2,044

Затверджено до випуску та підписано від імені Правління 27 березня 2019 року та підписано від його імені:

Тимош Кіт-Кішич
Голова Правління

27 березня 2019 року

Наталія Дроба
Головний бухгалтер

27 березня 2019 року

Примітки, наведені на сторінках 11–92, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

Звіт про фінансовий стан станом на кінець дня 31 грудня 2018 року

(у тисячах українських гривень)

	Примітки	Рік, який закінчився 31 грудня 2018 року	Рік, який закінчився 31 грудня 2017 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	12	2,320,458	2,182,720
Кошти в банках	13, 26	2,507,127	3,703,612
Кредити клієнтам	14, 26	22,859,052	17,688,991
Інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	15	1,102,220	685,297
Інвестиції, що оцінюються за амортизованою собівартістю	16	3,677,428	4,458,228
Основні засоби та нематеріальні активи	17	678,898	605,146
Поточні активи з податку на прибуток		127,682	179,705
Відстрочені активи з податку на прибуток	10	177,315	667,237
Інвестиційна нерухомість	18	39,381	39,838
Інші активи	19, 26	267,857	222,424
ВСЬОГО АКТИВІВ		**32,757,138**	**29,832,398**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків та інших фінансових установ	20, 26	441	679
Рахунки клієнтів	21, 26	26,855,633	25,672,913
Інші забов'язання	22, 26	644,259	529,031
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		**27,502,332**	**26,202,623**
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	23	4,186,023	4,186,023
Емісійний дохід	23	605,075	605,075
Інший додатковий капітал	23	1,236,296	1,236,296
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		67,683	2,219
Накопичений дефіцит		(2,840,269)	(4,199,436)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		**5,254,806**	**3,629,975**
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		**32,757,138**	**29,832,398**

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП Банк» та підписано від його імені:

Тимаш Ган-Коган
Голова Правління

27 березня 2019 року

Наталія Дроба
Головний бухгалтер

27 березня 2019 року

Окремий звіт про прибутки і збитки та інші сукупні доходи за рік, який закінчився 31 грудня 2019 року

(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2019	2018
Процентні доходи	4, 25	5,092,574	4,133,371
Процентні витрати	4, 25	(1,653,327)	(1,226,343)
Чистий процентний дохід до формування резерву на покриття збитків від знецінення активів, за якими нараховуються проценти	4	3,439,247	2,907,028
Комісійні доходи	6, 25	1,696,120	1,445,122
Комісійні витрати	6, 25	(393,261)	(297,109)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами	25	175,484	152,056
Чистий прибуток від операцій з похідними фінансовими інструментами	25	164,169	164,224
Чистий прибуток від інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		43,502	5,570
Чистий збиток від модифікації фінансових активів		(12,884)	(20,320)
Формування резерву на покриття очікуваних збитків за активами, за якими нараховуються проценти	5, 25	(145,694)	(393,928)
(Формування)/розформування резерву на покриття очікуваних збитків за іншими операціями		(46,447)	4,344
Інші доходи	25	162,643	97,632
Чистий непроцентний прибуток		**1,643,632**	**1,157,591**
Операційний прибуток		**5,082,879**	**4,064,619**
Операційні витрати	7, 25	(1,988,513)	(1,662,895)
Прибуток до оподаткування		**3,094,366**	**2,401,724**
Витрати з податку на прибуток	8	(557,610)	(427,414)
Чистий прибуток за рік		**2,536,756**	**1,974,310**
Інші сукупні (збитки)/доходи			
Статті, які в подальшому можуть бути рекласифіковані до складу прибутків або збитків:			
Зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(17,087)	65,465
Інші сукупні (збитки)/доходи		**(17,087)**	**65,465**
Всього сукупних прибутків за рік		**2,519,669**	**2,039,775**
Прибуток на акцію			
Середньозважена кількість простих акцій в обігу		499,238	499,238
Базисний та розбавлений прибуток на акцію, в українських гривнях		5,081	3,955

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП Банк» та підписано від його імені:

Тамаш Хак-Ковач
Голова Правління

26 березня 2020 року

Наталія Дюба
Головний бухгалтер

26 березня 2020 року

Окремий звіт про фінансовий стан станом на кінець дня 31 грудня 2019 року

(у тисячах українських гривень)

	Примітки	31 грудня 2019 року	31 грудня 2018 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	9	3,139,593	2,320,458
Кошти в банках	10, 25	4,308,470	2,507,127
Кредити клієнтам	11, 25	25,311,393	22,059,052
Інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	12	3,612,465	1,102,220
Інвестиції, що оцінюються за амортизованою собівартістю	13	7,212,296	3,677,428
Інвестиції в дочірні компанії	14	139,143	–
Основні засоби та нематеріальні активи	15	568,882	478,898
Активи з права користування	16	191,858	–
Поточні активи з податку на прибуток		64	127,402
Відстрочені активи з податку на прибуток	8	38,747	177,315
Інвестиційна нерухомість		28,152	39,381
Інші активи	17, 25	230,260	267,857
ВСЬОГО АКТИВІВ		**44,781,323**	**32,757,138**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків та інших фінансових установ	18, 25	567,801	441
Рахунки клієнтів	19, 25	35,401,926	26,855,632
Орендні зобов'язання	20	174,425	–
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		84,827	–
Інші зобов'язання	21, 25	777,869	646,259
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		**37,006,848**	**27,502,332**
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	22	6,186,023	6,186,023
Емісійний дохід	22	405,075	405,075
Інший додатковий капітал	22	1,236,294	1,236,294
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		50,596	67,683
Накопичений дефіцит		(103,513)	(2,640,269)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		**7,774,475**	**5,254,806**
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		**44,781,323**	**32,757,138**

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП Банк» та підписано від його імені:

Тамаш Хак-Ковач
Голова Правління

26 березня 2020 року

Наталя Дюба
Головний бухгалтер

26 березня 2020 року

Окремий звіт про прибутки і збитки та інші сукупні доходи за рік, який закінчився 31 грудня 2020 року

(у тисячах українських гривень)

	Примітки	2020	2019
Процентні доходи	4, 24	4,962,915	5,092,574
Процентні витрати	4, 24	(1,386,122)	(1,653,327)
Чистий процентний дохід до формування резерву під очікувані кредитні збитки за активами, за якими нараховуються проценти	4	3,576,793	3,439,247
Комісійні доходи	6, 24	1,684,106	1,696,120
Комісійні витрати	6, 24	(506,572)	(393,261)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою та банківськими металами	24	295,785	258,222
Чистий прибуток від операцій з похідними фінансовими інструментами	24	89,887	81,431
Чистий прибуток від інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		79,306	43,502
Чистий збиток від модифікації фінансових активів		(18,917)	(12,884)
Формування резерву на покриття очікуваних кредитних збитків за активами, за якими нараховуються проценти	5, 24	(836,210)	(145,694)
Формування резерву на покриття очікуваних кредитних збитків за іншими операціями		(202,707)	(46,447)
Інші доходи	24	104,883	162,643
Чистий непроцентний дохід		**689,561**	**1,643,632**
Операційний дохід		**4,266,354**	**5,082,879**
Операційні витрати	7, 24	(2,147,005)	(1,988,513)
Прибуток до оподаткування		**2,119,349**	**3,094,366**
Витрати з податку на прибуток	8	(385,627)	(557,610)
Чистий прибуток за рік		**1,733,722**	**2,536,756**
Інші сукупні доходи/(збитки)			
Статті, які в подальшому можуть бути рекласифіковані до складу прибутків або збитків:			
Зміна справедливої вартості інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		63,364	(17,087)
Інші сукупні доходи/(збитки)		**63,364**	**(17,087)**
ВСЬОГО СУКУПНИХ ПРИБУТКІВ ЗА РІК		**1,797,086**	**2,519,669**
Прибуток на акцію			
Середньозважена кількість простих акцій в обігу		499,238	499,238
Базисний та розбавлений прибуток на акцію, в українських гривнях		3,473	5,081

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

Володимир Мудрий
Голова Правління

29 березня 2021 року

Наталя Дюба
Головний бухгалтер

29 березня 2021 року

Примітки, надані на сторінках 13-77, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.

Окремий звіт про фінансовий стан станом на 31 грудня 2020 року

(у тисячах українських гривень)

	Примітки	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та рахунки у Національному банку України	9	3,510,420	3,139,593
Кошти в банках	10, 24	13,628,078	4,308,470
Кредити клієнтам	11, 24	27,638,193	25,311,393
Інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	12	6,602,257	3,612,465
Інвестиції, що оцінюються за амортизованою собівартістю	13	5,901,418	7,212,296
Інвестиції в дочірню компанію	14	139,143	139,143
Основні засоби та нематеріальні активи	15	734,358	568,882
Активи з права користування	16	446,685	191,858
Поточні активи з податку на прибуток		90	64
Відстрочені активи з податку на прибуток	8	76,544	38,747
Інвестиційна нерухомість		27,857	28,152
Інші активи	17, 24	219,864	230,260
ВСЬОГО АКТИВІВ		**58,924,907**	**44,781,323**
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків та інших фінансових установ	18, 24	399	567,801
Рахунки клієнтів	19, 24	47,838,522	35,401,926
Орендні зобов'язання	20	450,684	174,425
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		81,304	84,827
Інші зобов'язання	21, 24	982,437	777,869
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		**49,353,346**	**37,006,848**
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	22	6,186,023	6,186,023
Емісійний дохід	22	405,075	405,075
Інший додатковий капітал	22	1,236,294	1,236,294
Резерв переоцінки інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		113,960	50,596
Нерозподілений прибуток/(накопичений дефіцит)		1,630,209	(103,513)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		**9,571,561**	**7,774,475**
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		**58,924,907**	**44,781,323**

Затверджено до випуску керівництвом АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОТП БАНК» та підписано від його імені:

Володимир Мудрий
Голова Правління

29 березня 2021 року

Наталя Дюба
Головний бухгалтер

29 березня 2021 року

Примітки, надані на сторінках 13-77, є невід'ємною частиною цієї окремої фінансової звітності.